

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ**

МАТЕРІАЛИ

**VII Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції молодих вчених і студентів**

***“ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНО-
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ”***

25-26 квітня 2019 року



м. Дніпро - 2019

УДК 663/664(05)

ББК 36

Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств: Збірник тез всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених і студентів (25-26 квітня 2019 р. м. Дніпро). – Дніпро, 2019. – 78 с.

У збірнику представлені матеріали доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених і студентів «Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств», що охоплюють широке коло питань, присвячених теоретико-методологічним і практичним аспектам модернізаційних та інвестиційно-інноваційних трансформацій підприємств аграрної сфери економіки. – Дніпро: ДДАЕУ, 2019. – 78 с.

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова та співголова оргкомітету:

Вініченко І.І. – д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки

Гончаренко О.В. – д.е.н., професор кафедри економіки

Члени оргкомітету:

Павлова Г. Є. – директор Навчально-наукового інституту економіки,
д. е. н., професор;

Курбацька Л.М. – декан факультету менеджменту і маркетингу,
кандидат економічних наук, доцент;

Васильєва Н.К. – д.е.н., професор, завідувач кафедри інформаційних
систем і технологій;

Сітковська А.О. – к.е.н., доцент кафедри економіки;

Галаган Т.І. – к.е.н., доцент кафедри економіки;

Самілик Т.М. – к.е.н., доцент кафедри економіки;

Павленко О.С. - к.е.н., доцент кафедри економіки

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕРНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Вініченко І.І. Концепція логістики в управлінні сільськогосподарськими підприємствами	7
Вініченко І.І. Сутність економічної ефективності підприємства	10
Масляєва О.О. Основні підходи до визначення стійкості аграрних підприємств	12
Ткаліч О.В. Ресурсомісткість продукції аграрних підприємств та шляхи її зниження	13
Якубов А. Теоретичні засади бюджетування в системі оперативного фінансового планування на підприємстві	16

СЕКЦІЯ 2. ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бонюк К. Управління інноваційною діяльністю в Україні	20
Шевченко Д. Інвестиції в сільське господарство	24
Кравченко С.Г. Необхідність і напрями переходу України до індустрії 4.0	27
Кузьменко Ю.М. Шляхи забезпечення розвитку малого бізнесу в Україні	30
Камінська М. Розвиток інвестиційного потенціалу підприємства	32
Пінчук З.В. Формування інвестиційної привабливості підприємств	36

СЕКЦІЯ 3. ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Антонова О.С. Функції системи формування витрат підприємства	39
Денисова Ю. Роль діяльності агрохолдингів у розвитку аграрного сектору економіки України	41
Лебедєв М.О.Ерозія ґрунтів та методи боротьби з ними: економічний аспект	43
Нікіфоров В. Перспективи розвитку фінансового посередництва в Україні	46
Хріпко А. Економічні проблеми розвитку бджільництва в Україні	49
Чорна І.А. Проблеми розвитку виробництва органічної продукції в Україні	51

СЕКЦІЯ 4. МОДЕЛЮВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Алпатіна О. Проблеми та перспективи розвитку пенсійного забезпечення в Україні	54
Васильєв С. Особливості формування ефективного власника в економіці України	56
Верцева А. Ринок органічної продукції в Україні	59
Головко А. Вирощення товарної продукції в рибному господарстві	61
Дзіргун І. Формування конкурентоспроможних переваг підприємств з переробки м'яса птиці	63
Нігай В. Земля як специфічний засіб виробництва	65
Олексюк В. Особливості форм землекористування в сільському господарстві	67
Сітковська А. Алгоритм побудови системи планування конкурентоспроможності аграрних підприємств	70

Сімчера А. Ефективність виробництва сої та розвиток ринку соєвих продуктів в Україні	72
Юрченко К. Сучасний стан українського ринку праці та перспективи його розвитку	74
Черкаська Є. Основні методи боротьби з інфляцією та її наслідки	76

СЕКЦІЯ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
МОДЕРНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

КОНЦЕПЦІЯ ЛОГІСТИКИ В УПРАВЛІННІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Вініченко І.І., д.е.н., проф.
завідувач кафедри економіки
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сьогодні підприємства агровиробництва стикаються зі значною низкою проблем, що виходять як із зовнішнього, так і формуються у внутрішньому середовищі. Все це негативно відображається на конкурентоздатності вітчизняної економіки та стосується, зокрема, втрати конкурентних переваг у сільськогосподарському виробництві. Суттєвою проблемою для держави є низький рівень конкурентоспроможності більшості сільськогосподарських підприємств. Пояснюється це передусім неефективністю системи управління на мікро- і макrorівнях, відсутністю чіткої стратегії стійкого розвитку підприємств на перспективу в умовах жорсткої конкуренції і кон'юнктури ринку, що динамічно змінюється. Усвідомлення цього дозволить визначити шляхи розв'язання, в тому числі спрямування організаційних аспектів управління. Це стосується застосування нових підходів, які повинні бути спрямованими на належне функціонування сфери обігу, раціональне забезпечення необхідними ресурсами як підприємства в цілому, так і виробництва, зокрема; оптової торгівлі засобами виробництва, налагодження прямих зв'язків між постачальниками і споживачами продукції, раціоналізацію транспортного обслуговування.

На нашу думку, здатність пристосовуватись потребує системної інтеграції різних сфер управлінської діяльності підприємства, метою якої є досягнення максимальної ефективності. Цим вимогам відповідає відносно новий для вітчизняної економіки науково-практичний напрям управління –

логістика. Сьогодні логістика використовується у виробництві, товаропросуванні, розподілі та споживанні товарів. При цьому її головним завданням є забезпечення споживачів продукцією з мінімальними затратами. Логістика має вагомим економічне значення в підтримці та підвищенні прибутковості підприємств. Вона активно використовується в господарській діяльності, сприяє оптимізації товарних запасів, істотному скороченню терміну доставки товарів, прискоренню процесу отримання інформації, підвищенню рівня сервісного обслуговування. Її застосовують в управлінні транспортом, складським господарством, запасами, персоналом, в організації інформаційних систем, комерційній діяльності. Логістика стала філософією ведення бізнесу, заснованою на розумінні його цілісності, його систематичності, переході до процесного управління.

Враховуючи багатогранність логістики, слід констатувати відсутність єдиного підходу до її визначення. Грунтуючись на численних дослідженнях авторів, слід зазначити, що вона являє собою: науку про управління потоками; науково-практичний напрям господарювання; філософію ведення бізнесу, концепцію мислення; спосіб організації діяльності; сукупність різних видів діяльності; функцію підприємства; певний процес; міждисциплінарний науковий напрямок.

На основі виділення спільного в різних підходах до тлумачення поняття «логістика», можемо запропонувати таке її визначення: логістика – наука і практика менеджменту, що дозволяє цілеспрямовано впливати на потокові процеси шляхом інтеграції різних сфер управлінської діяльності з метою досягнення ефективності та економічності (мінімізація витрат, раціональна організація процесів, підвищення прибутку), а також задоволення потреб споживачів. Більшість науковців сходиться в думці стосовно необхідності вивчення і застосування логістики на основі розуміння основної ідеї логістичного підходу, що полягає в зміні пріоритетів між різними видами господарської діяльності на користь посилення значимості діяльності з управління матеріальним потоком. Прийняття концепції

логістики – системи поглядів на вдосконалення господарської діяльності шляхом раціоналізації управління матеріальними потоками – вимагає комплексного підходу до управління системою каналів, через які надходять на підприємство, вибувають з нього, а також переміщують всередині нього всі матеріальні елементи в процесі виробництва та розподілу. Концепція забезпечує єдність та узгодженість дій всіх функціональних підрозділів підприємства. Вона вказує напрям, у якому слід розвивати логістичну систему підприємства.

Вирішення проблеми застосування концепції логістики до вітчизняної системи управління потребує її адаптації до особливостей сільського господарства, а також необхідності створення відповідної науково-практичної бази. Специфіка галузі визначає особливе відношення до процесів постачання підприємств усіма видами сировини і матеріалів, оскільки вирощування рослин і тварин та підтримка високої продуктивності вимагає особливої уваги до якості сировини, що постачається, своєчасності постачань. З огляду на швидкоплинний характер готової продукції тваринництва і сезонність рослинницької продукції, немаловажну роль грають процеси вибору ефективних каналів розподілу і доведення продукції до кінцевого споживача.

Застосування концепції логістики до процесів виробництва дозволяє з максимальною ефективністю використати потенціал системного підходу, що створює передумови стійкого розвитку підприємств. З іншого боку, зростання конкуренції на вітчизняному та зарубіжному ринках, розширення номенклатури продукції, збільшення її обсягів вимагає пошуку нових конкурентних переваг, що зумовлює прагнення до нових управлінських рішень. Логістичний підхід до управління діяльністю сільськогосподарського підприємства змінює пріоритети в управлінні ресурсами з кінцевого продукту на потокові процеси, що дозволяє розглядати як основу функціонування підприємства рух матеріальних та супутніх потоків. Одним із стратегічних завдань при цьому стає задоволення потреб споживачів за

допомогою забезпечення ефективної взаємодії підсистем підприємства, пов'язаних з потоковими процесами.

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вініченко І.І., студент гр. МгМт-18

Науковий керівник: *Сітковська А.О., доц, к.е.н.*

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сучасний підхід до розуміння економічної ефективності не має комплексного системного вирішення і є досить одностороннім, оскільки він обмежується рамками фінансових категорій. Хоча необхідно зазначити, що деякі аспекти економічної ефективності вже сьогодні розглядаються багатьма науковцями. Досить велика кількість чинників, що впливають на життєздатність підприємств, зумовлює багатогранність напрямів ефективності їхньої діяльності. Крім того, всебічний аналіз ефективності необхідний підприємствам для прогнозування їхньої поведінки в умовах економічної нестабільності. З філософської точки зору ефективність є виявом однієї з характеристик стану руху і розвитку матеріальної субстанції. Серед її можливих форм руху реалізуються лише стійкі форми, а нестійкі швидко руйнуються внаслідок принципової стохастичності внутрішніх і зовнішніх впливів.

Для досягнення стійкого стану підприємство, яке є відкритою соціально-економічною системою, повинно володіти здатністю відображати негативний вплив чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, направлений на зміну ефективності підприємства як системи.

Науковці під ефективністю підприємств розуміють їхню здатність протистояти різним негативним як природним, так і економічним впливам. Це означає не тільки можливість долати несприятливі явища й уміння пристосовуватись до них, використовувати їх з найбільшим ефектом для підприємств. Деякі економісти під ефективністю розуміють такі властивості

підприємств, які дають їм можливість в різних умовах, незалежно від ступеню відхилення їхніх характеристик від оптимальних, виготовити задану кількість кожного виду продукції необхідної якості з найменшими витратами. Інакше кажучи, ефективність підприємств це їхня здатність протистояти негативним внутрішнім і зовнішнім впливам та уміння пристосуватися до змінних умов. У такому визначенні враховується також необхідність створення комплексу умов достатнього для того, щоб зменшити негативні наслідки можливої нестабільності внутрішньогалузевого і міжгалузевого зв'язків. При такому розумінні ефективності передбачається, що вона досягається не тільки тоді, коли з року в рік зростають показники діяльності підприємства, а й тоді, коли в деяких галузях відбуваються періодичні спади, які в майбутньому або компенсуються, або ліквідовуються. Таке розуміння ефективності підприємства підтверджує той факт, що її економічна значущість тим більша, чим вищі витрати підприємства.

Виходячи з проведених досліджень, можна зробити певні узагальнення. Будь-яка цілеспрямована система повинна у процесі свого функціонування виконувати поставлені перед нею завдання. З позиції підприємств економічну ефективність можна розглядати як здатність системи зберігати свій працездатний стан щодо досягнення запланованих результатів за наявності різних впливів збурення. Збурення можуть викликати тимчасові відхилення координат стану системи у межах заздалегідь визначених допусків, але з припиненням впливів стійка система повинна повертатися у вихідне положення. Більше того, ефективність підприємства має забезпечуватись у будь-яких умовах і ситуаціях, що виникають як всередині системи, так і в навколишньому середовищі.

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТІЙКОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Масляєва О.О., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

«Стійкість підприємства» – це динамічне, комплексне, складне і багатогранне поняття. Залежно від специфіки конкретної системи воно має багато підходів до визначення та охоплює широке коло об'єктів.

Існує декілька підходів до визначення даної категорії: перший підхід передбачає застосування терміна «Steady state» (стійкий стан, стан стаціонарної стійкості), який був введений Р. Солоу і відображає умови динамічної рівноваги економічної системи. В. Ячменьова вважає, що «...стійкість у загальному вигляді зумовлена можливостями внутрішніх енергоматеріальних сил елементів організації, які здатні підтримувати її у межах характерної для неї рівноваги і які відповідно дають можливість організації зберігати структуру і виконувати свої функції стійко, надійно у змінних умовах середовища». Проте слід зазначити, що термін «стійкість» характеризує процес, пов'язаний із рівновагою, але не є тотожний їй.

Інший підхід передбачає, що фінансова стійкість формується внаслідок стабільного одержання підприємством прибутків, що створює можливості для вільного маневрування та ефективного використання грошових коштів і сприяє підвищенню ритмічності та надійності процесів матеріально – технічного постачання, виробництва і реалізації продукції.

Третій підхід під час оцінювання стійкості економічної системи виходить з положень концепції стійкого розвитку («sustainable development») – нова стратегія розвитку суспільства виходить із пріоритетів майбутнього і її можна визначити як стратегію виживання і неперервного розвитку цивілізації (країни) в умовах збереження довкілля.

У четвертому підході аналізується ототожнення поняття «розвиток» з поняттями «росту», «зростання», які передбачають лише збільшення кількісних, а не якісних характеристик соціально-економічної системи.

Отже, узагальнивши та порівнявши існуючі підходи до трактування поняття «економічна стійкість підприємства», можна зробити висновок, що: «стійкість, або економічна стійкість – це стан підприємства» та «економічна стійкість підприємства забезпечується за рахунок використання ресурсів підприємства». Дещо рідше під стійкістю (економічною стійкістю підприємства) розуміють рівновагу, або здатність повернутися до рівноваги. Таке тлумачення не є точним, оскільки згідно з теорією систем рівновага є окремим випадком стійкості системи. Економічна стійкість – це динамічна категорія, що включає стійкість функціонування та стійкість розвитку підприємства стосовно заданих цілей.

РЕСУРСОМІСТКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ

Ткаліч О.В., к.е.н., доц.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Основними цілями впровадження новацій в сільськогосподарських підприємствах доцільно вважати оновлення застарілих ресурсів або процесів, вихід на нові ринки чи збільшення частки ринку, зменшення витрат праці, матеріалів та енергії на одиницю продукції.

Першочерговими цілями впровадження новацій визначено збереження і підвищення рівня ефективності використання ресурсів аграрного виробництва. Основними видами прогресивних технологій, що впроваджуються у вітчизняному сільськогосподарському виробництві, зокрема, є: ґрунтозахисні системи обробітку, насінневий матеріал (нові сорти, гібриди тощо), органічне землеробство, технології землеробства No-

till (система "прямої сівби"), використання біопестицидів, біодобрив та ін. Високий потенціал впровадження на ринку має в основному насіння озимої пшениці вітчизняної селекції. Це, зокрема, надсильні сорти озимої пшениці (Панна, Селянка, Пошана), які мають потенційну врожайність 90–115 ц/га і займають практично кожний другий гектар посівів цієї культури.

Основними характеристиками нинішнього етапу інноваційного процесу в сільськогосподарських підприємствах є такі:

- достатньо високий рівень інноваційної активності підприємств (57% у рослинництві).

- обмежене використання сільгоспідприємствами власних інноваційних розробок (як щодо ресурсів, так і технологій). Вітчизняні агровиробники нині переважно виступають користувачами або адаптують до власних умов розробки спеціалізованих організацій.
- диверсифікація напрямів інноваційної діяльності ефективних підприємств. Так, з підприємств, які спеціалізувалися на вирощуванні зернових і технічних культур, 50% використовували нові породи тварин (як вітчизняні, так і зарубіжні) та закупували спеціалізовану техніку для тваринництва, переважно вітчизняного виробництва (те ж робила і третина підприємств, що займалися овочівництвом), а 33% використовували прогресивні технології (як вітчизняного, так і зарубіжного походження) виробництва молока й відгодівлі худоби. Отже, ефективні інноваційно-активні підприємства здійснюють інноваційну діяльність не лише за основною спеціалізацією, а є інноваційно-активними в цілому. До того ж щодо таких підприємств існує висока ймовірність впливу управлінського ресурсу, який складно оцінити кількісно [1].

- абсолютне переважання власних коштів підприємств серед джерел фінансування інновацій. Так, у рослинництві підприємства з чистим доходом понад 50 млн. грн. фінансували інноваційну діяльність виключно власним коштом, підприємства ж з нижчим доходом додатково залучали кошти державного бюджету (2%) та кредити (5%). При цьому основну частку

коштів підприємства спрямовували на придбання основних засобів – машин, обладнання, установок, поголів'я тварин (67% у рослинництві та 100% – у тваринництві), а також оборотних засобів – насіння, біодобрив тощо (28%). Решта коштів у рослинництві витрачалася на фінансування досліджень та розробок [2].

- низький рівень використання сільськогосподарськими підприємствами інституційних джерел інформації щодо інноваційних розробок та можливостей їх впровадження – насамперед від університетів і державних академічних та галузевих НДІ, а також від приватних НДІ і комерційних лабораторій.

- різноспрямованість інноваційної діяльності рослинницьких підприємств за її видами. Так, в рослинництві інновації продукту (ресурсні інновації) впроваджували 88% інноваційно-активних підприємств. Водночас організаційні та маркетингові інновації набули достатнього поширення на рослинницьких - 62%. У цьому контексті підприємства переважно займалися навчанням кадрів та вдосконалювали організацію управління.

- інновації для довкілля. Сільськогосподарські підприємства отримують певних вигод, які приносять для довкілля впроваджені ними інновації. Серед найбільш поширених – скорочення використання матеріалів на одиницю продукції, зниження енергоспоживання на одиницю продукції, зменшення рівня забруднення ґрунту, води чи повітря. Основною причиною, що спонукала виробників до запровадження природоохоронних інновацій, необхідність відповідати чинним екологічним нормам. В рослинницьких підприємствах переважно використовувалися такі інноваційні технології, як No-till, Mini-till, точне, органічне землеробство; GPS-моніторинг сільськогосподарської техніки; крапельне зрошення; чизельна обробка ґрунту; механізоване збирання огірків, томатів, моркви, картоплі; використання обприскувача фенного типу при внесенні засобів захисту рослин.

Основними перешкодами розвитку інноваційної діяльності на вітчизняних сільгосп підприємствах для рослинницьких підприємств – цінові чинники.

В умовах сучасної аграрної науки існує декілька напрямів зниження ресурсомісткості продукції і основний з них – це застосування інновацій на всіх стадіях створення продукції аграрної сфери.

Література

1. Демчук Н.І. Оптимізація критеріїв оцінювання конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції /Монографія / Соціально-економічний та технічний розвиток підприємств: проблеми, рішення, оцінка ефективності. - Дніпропетровськ, 2016, С.302-314.

2. Лабунська С. В. Управління витратами інноваційної діяльності підприємства :методологія та практика : монографія / С. В. Лабунська ; Міністерство освіти і науки України. – Харків : Інжек, 2014. – 350 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ОПЕРАТИВНОГО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Якубов А., ОС «Магістр»
Науковий керівник: **Дранус В.В.,**
Подільський державний аграрно-технічний університет

Сучасних умовах розвиток підприємства неможливий без налаштування та запровадження нових дієвих механізмів управління. До такого управління, насамперед, слід віднести планування, у тому числі і фінансове, яке є важливим елементом в механізмі фінансового управління та надає можливість керівництву миттєво реагувати на постійні зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, для постійного забезпечення успіху на ринку. Механізм ефективного управління фінансами підприємства можливий лише

за умов планування всіх фінансових потоків, процесів і відносин підприємства.

Без дієвого фінансового планування підприємство не зможе досягнути високого рівня управління у виробничо-господарській діяльності підприємства. Таким чином, актуальність питання фінансового планування на сьогодні є очевидним, тому що для успішної господарської діяльності необхідно реальне планування фінансових можливостей, отримання необхідних для цього засобів.

вітчизняній економічній літературі немає чіткої позиції у визначенні поняття фінансового планування. Вітчизняні та закордонні науковці розходяться не тільки у визначенні сутності фінансового планування, а й в позначенні поняття.

На думку науковців Джай К. Шим, Джол Г.Сигел говорячи про фінансове планування, слід використовувати термін "бюджет", оскільки [2,с.38-39]:

– "бюджет – являє собою план, або стандарт, що формалізує очікування менеджерів відносно продажу, витрат та інших фінансових операцій в очікуваному періоді";

– "фінансовий бюджет – використовується для аналізу фінансових умов підрозділів з допомогою аналізу співвідношення активів та зобов'язань, грошового потоку, оборотного капіталу, прибутковості";

– "бюджет – це план майбутніх операцій, що виражений у кількісних (в основному грошових) значеннях";

– "під бюджетом розуміють план господарської діяльності підприємства на поточний період".

В.І. Грушко та Т.В. Гануцак вважають "бюджет" складовою фінансового плану, основним завданням якого "є детальне відображення витрат та капітальних витрат", що є також не зовсім коректним, оскільки в такому документі висвітлюються тільки витрати суб'єктів господарювання, а

це порушує "золоте правило" бюджетування. Тому в даному випадку правильніше вживати термін "кошторис" [1, с.156].

Прихильниками терміну "фінансове планування" є А.М.Поддєрьогін, О.Л.Примостка, А.Д. Шеремет. На основі проведеного теоретичного узагальнення та аналізу праць відомих учених-економістів, наведемо існуючі основні підходи до визначення сутності фінансового планування:

– "...це здійснюване планомірне управління процесами створення, розподілу, перерозподілу і використання грошових ресурсів на підприємстві, що реалізовується в деталізованих фінансових планах" [3, с.15].

– "...це планування фінансових ресурсів і напрямків їх використання з метою забезпечення господарської та фінансової діяльності підприємства" [3, с.17].

– "...процес розробки системи фінансових планів та планових (нормативних) показників для забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами та підвищення ефективності його фінансової діяльності в попередньому періоді" [3, с.18].

Дане визначення розкриває сутність фінансового планування як необхідної передумови для забезпечення розвитку та підвищення ефективності підприємства. Вагомим недоліком такого трактування, на нашу думку, є приписування процесу розробки системи показників фінансового

плану рис фінансового планування. Процес розробки системи показників, які необхідно планувати, є складовою фінансового планування, але не самим плануванням.

– "...процес розробки системи заходів щодо забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами і підвищення ефективності фінансової діяльності в майбутньому періоді" [3, с.19].

Таке трактування передбачає систему заходів для забезпечення розвитку, але, на нашу думку, зводить процес фінансового планування до визначення кількості необхідних ресурсів, що не дозволяє спланувати фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання.

– "...управління процесами створення, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів на підприємстві, що реалізовується у фінансових планах, які деталізуються. Фінансове планування є складовою частиною загального процесу планування і, отже, управлінського процесу, що здійснюється менеджментом підприємства" [3, с.20].

На нашу думку, фінансове планування не є інструментом одержання фінансової підтримки і за мету має не тільки визначення ефективності окремо взятого проекту, а й визначення ефекту від діяльності всього підприємства і кожного окремо взятого проекту зокрема.

Отже, проаналізувавши переваги і недоліки трактування сутності фінансового планування вітчизняними та зарубіжними науковцями, ми пропонуємо таке визначення даної дефініції: фінансове планування – це невід'ємна частина загального планування звичайної діяльності підприємства, що є водночас робочим інструментом, який використовується в усіх сферах діяльності суб'єкта господарювання для визначення альтернативних напрямів та траєкторій розвитку з метою поліпшення фінансового забезпечення розширення кругообігу виробничих фондів, досягнення високої результативності виробничо-господарської діяльності та створення умов, які забезпечили б платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

Література

1. Грушко В.І. Фінансове прогнозування з урахуванням економічної безпеки підприємства / В.І. Грушко, Т.В. Ганущак // Вчені записки / Університет економіки та права "КРОК". - 2009. - № 19. - с. 154-160.
2. Джай К. Шим, Джойл Г. Сигел Основы бюджетирования и больше. Справочник по составлению бюджетов. - "Вершина", — 2007. – 368 с.
3. Фінанси підприємств. Підручник. Керівник авторського колективу і науковий редактор А.М.Поддєрьогін К.: КНЕУ 2013. 8-е видання, 515 с.

СЕКЦІЯ 2

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ

Бонюк К., студентка 4 курсу
Науковий керівник: **Покотильська Н. В.**, к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет

У сучасних умовах господарювання інновації виступають одним із ключових факторів, що визначають перспективи соціального та економічного розвитку підприємств. В Україні проблема ефективного економічного розвитку на основі інноваційних розробок є надзвичайно актуальною, оскільки активізація інноваційної діяльності могла б стати рушійною силою забезпечення розвитку промислових підприємств через удосконалення існуючих виробничих процесів, підвищення ефективності всіх аспектів виробничої та господарської діяльності, виявлення нових перспективних форм і напрямів ведення бізнесу. Значення активізації інноваційної діяльності на сучасному етапі розвитку ринкових відносин важко переоцінити, оскільки сучасний економічний розвиток відбувається переважно на інноваційній основі.

На сьогодні інноваційна діяльність перетворилася на один із найважливіших чинників ефективного функціонування та розвитку підприємств в умовах ринкової економіки. Цю діяльність необхідно постійно удосконалювати. Відповідно до об'єктивних вимог ринку вона повинна базуватися на чітко окресленій політиці, досконалій методиці запровадження нововведень та оцінюванні їх результативності. Саме тому оновлення в ринковому середовищі є нормою, а не винятком із правил, а інновації для підприємства повинні стати не лише неперервним, а й ефективно керованим процесом [5, с. 296].

Процеси інноваційної активності підприємств на цей час визначають конкурентоспроможність у майбутньому, а тому важливим науковим завданням є дослідження показників інноваційної діяльності задля визначення поточних тенденцій, проблем поточного етапу розвитку та оцінювання перспективних показників цього виду діяльності [6].

Активізація інноваційної діяльності на всіх ієрархічних рівнях економічної системи є найважливішою передумовою підвищення ефективності виробництва на базі зростання продуктивності праці, збільшення обсягів виробництва сукупного суспільного продукту та національного доходу країни [3, с. 67].

Для того, щоб визначити основні тенденції розвитку інноваційної діяльності та проблеми розвитку, доцільно дослідити загальні показники інноваційної діяльності на макро- та мікрорівнях.

Основні показники динаміки інноваційної діяльності характеризуються такими тенденціями:

Інноваційно активними у національній економіці залишається дуже невелика кількість підприємств, не зважаючи на позитивну динаміку в окремі роки. Так, за період 2007-2017 рр. частка інноваційно-активних підприємств складала в середньому 22%. Для порівняння у США, Японії, Німеччині й Франції частка інноваційних підприємств становить 70—80% від їх загальної кількості. Низький рівень поточної інноваційної активності підприємств визначає низьку конкурентоспроможність в найближчу перспективу.

Змістовні характеристики інноваційної діяльності не відповідають потребам сучасного етапу розвитку підприємства. Українські підприємства потребують активного впровадження нових технологій, особливо матеріало- та енергозберігаючих. Проте, необхідних системних змін не відбувається, оскільки кількість впроваджених нових технологічних процесів зменшується, навіть за досліджуваній період, а основним видом інноваційної діяльності залишається випуск інноваційної продукції, обсяг якої також є нестійким. Має місце скорочення кількості підприємств, що займалися впровадженням

нововведень на промислових підприємствах протягом 2007—2017 рр. Зокрема у 2017 р. промисловими підприємствами України було освоєно виробництво 199 видів нової продукції, що в 3 рази менше ніж у 2007 р., коли було створено 597 видів інноваційної продукції [1].

Результативність інноваційної діяльності залишається низькою. Основним результатом інноваційної діяльності можна розглядати обсяг інноваційної продукції, яка реалізується підприємством. Так, частка реалізованої інноваційної продукції за досліджуваний період була дуже низького рівня (2,0—12,9%), однак знизилась до 2016 – 0,4%. У 2017 році частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової невідома.

Все це свідчить про необхідність чіткої ідентифікації причин такого стану речей та визначення необхідних заходів, які дозволять змінити негативні тенденції у розвитку інноваційної діяльності українських підприємств. У контексті представлених показників необхідним є таке співвідношення: активізація процесів впровадження сучасних технологічних процесів, особливо, ресурсозберігаючих технологій, повинна стати основою нарощування обсягу випуску інноваційної продукції, а зростання доходів від реалізації складе фінансову основу для активізації інноваційної діяльності у всіх формах та видах. Важливість інноваційної діяльності не потребує аргументації, однак її низька активність свідчить про наявність суттєвих перешкод, які можна вважати загальними для переважної більшості управлінських підприємств.

В результаті проведеного дослідження виділено ряд факторів, що стримують реалізацію інноваційної політики на підприємствах України. Серед основних проблем виділяється: відсутність державної підтримки, потреба у безперервному вдосконаленні нових технологій, зношеність обладнання та застаріла матеріально-технічна база, дефіцит фінансових ресурсів, недосконалість і недостатність інформаційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств і відсутність чіткої методології

формування облікової інформації. Усе це перешкоджає ефективному управлінню інноваційними процесами [2].

Для вирішення визначених проблем необхідно, перш за все, створити привабливий інвестиційний клімат та запровадити дієві механізми і стимули для підвищення зацікавленості у впровадженні нововведень саме на рівні підприємства, а саме: 1) забезпечити удосконалення податкового законодавства в контексті сприяння інноваційній діяльності господарюючих суб'єктів; 2) збільшувати обсяги державного фінансового забезпечення інноваційної діяльності, наукових розробок за визначеними пріоритетними напрямками; 3) надавати приміщення для розробки досліджень і подальшої реалізації інновацій у вищих навчальних закладах та на підприємствах за принципами бізнесінкубаторів; 4) активізувати мотиваційні важелі інноваційної діяльності для національного та іноземного інвестора; 5) створити умови для розвитку інфраструктури, що здійснювала б фінансовий, інформаційний, консалтинговий, маркетинговий та інші види підтримки інноваційних процесів; 6) стимулювати науково-дослідну і технологічну співпрацю з розвинутими країнами світу [4, с.180].

Зазначені заходи дадуть змогу задіяти всі необхідні механізми та стимули для покращення стану інноваційної політики і вирішити проблеми її реалізації на підприємствах України.

Література

1. Головне управління статистики. <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua>
2. Захарченков О. С. Проблеми інноваційного розвитку промислових підприємств в Україні та формування стратегій інноваційних перетворень. Бізнес Інформ. 2012. № 2. С. 57—61.
3. Покотильська Н. В. Науково-фінансове забезпечення та активізація інноваційної діяльності в Україні. Вісник Одеського національного університету. Економіка. Том 20. Випуск 5. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. 2015. С. 67-71.

4. Покотильська Н. В. Проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств України в сучасних умовах. Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Вип. 22. Т. 2. Економічні науки. Кам'янець-Подільський: ПДАТУ. 2014. С. 176-180.

5. Фецович Т. Аналіз формування інноваційної стратегії розвитку підприємства. Українська наука : минуле, сучасне, майбутнє. 2010. № 14-15.

6. Ястремська О. М., Доуртмес П.О. Інноваційна діяльність промислових підприємств: результати оцінювання. Бізнес Інформ. 2016. № 4. С. 161—168.

ІНВЕСТИЦІЇ В СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Шевченко Д., студент ср. МТ-16

Павленко О.С., к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Забезпечення стійких типів розвитку сільськогосподарського виробництва вимагає відповідного розвитку матеріально - технічної бази, постійного відновлення всього ресурсного потенціалу галузі. Відтворення виробничих ресурсів здійснюється за рахунок вкладень фінансових і матеріально - технічних засобів у формі інвестицій. Інвестиції в сільське господарство є довгострокові вкладення на відтворення основних фондів і оборотних коштів в процесі господарської діяльності з метою досягнення певного економічного і соціального ефекту. Довгострокові вкладення капіталу в об'єкти господарської діяльності виправдані тільки тоді, якщо вони сприяють отриманню прибутку і досягається соціальний ефект. Інвестиційна діяльність здійснюється у всіх сферах аграрно - промислового комплексу і є головним засобом відтворення виробничих ресурсів усіх господарюючих суб'єктів, незалежно від форм власності і форм господарювання. Основними напрямками інвестицій в сільськогосподарське виробництво є заміна зношеного обладнання, впровадження нових технологій виробництва та переробки сільськогосподарської продукції на

основі заміни застарілих і застосування сучасних видів техніки і систем обладнання, створення матеріально - технічної бази для розширення виробництва сільськогосподарської продукції, організація виробництва, переробки і реалізації нових видів продукції; створення міжгосподарських комплексів, спільних підприємств та інших формувань для спільної діяльності.

Головною метою інвестиційного забезпечення є створення конкурентоспроможних об'єктів інвестування на новій інноваційній та технологічній основі для забезпечення розвитку аграрного сектору економіки, укріплення позицій на внутрішньому ринку та виходу на зовнішній ринок; розвиток соціальної інфраструктури села; впровадження екологічної та продовольчої безпеки держави.

Це визначає й особливості інвестування інновацій та дає можливість науково обґрунтувати напрями інноваційної діяльності, структуру і джерела інвестування, сприяє підвищенню конкурентоспроможності виробництва і продукції. Інвестиційну проблему у сільському господарстві, незважаючи на її масштабність, можна вирішити. Для цього не потрібні прямі державні інвестиції у великих обсягах, мета яких полягає в забезпеченні реалізації обмежених державних пріоритетів у галузі: підтримка селекції, захист природного навколишнього середовища, розвиток окремих напрямів соціальної сфери села тощо. Важливіше відрегулювати економічні відносини у державі таким чином, щоб вони забезпечували еквівалентний обмін між сільським господарством й іншими галузями і сферами економіки, встановити методами регулювання економічно обґрунтовані і взаємовигідні ціни на інвестиційні ресурси, а через механізм розподільчих відносин забезпечити однакову прибутковість виробництва у різних галузях і продуктових підкомплексах. Особливості сільськогосподарського виробництва зумовлюють тривалість інвестиційного процесу та його вплив на усі складові розвитку. Україна розглядається як потенційний світовий центр виробництва продуктів харчування. І таке виробництво має

здійснюватися в економічних умовах, які набувають рис, характерних для постіндустріального суспільства. Зародження постіндустріального суспільства пов'язано із перетворенням інформації та знання в якісно нові фактори виробництва, використання яких сприяє удосконаленню інших факторів виробництва.

Для активізації інвестиційної діяльності потрібна інвестиційна політика з чіткими механізмами реалізації на державному та регіональному рівнях. Необхідна загальна стратегія інвестиційного розвитку регіонів, яка б визначала пріоритети інвестування на основі врахування їх економічного ефекту, але не сьогоденного й одноразового, а перспективного і стабільного

До основних проблем на рівні окремих аграрних підприємств можна віднести:

- ризики, що пов'язані з виробничим циклом виробництва аграрної продукції;
- фізично зношена та морально застаріла матеріально-технічна база підприємств;
- низька якість та недостатня конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції;
- нестача оперативної ринкової інформації.

Отже, основними перешкодами в залученні інвестицій в аграрний сектор економіки країни є: високі ризики, пов'язані із специфікою сільського господарства, екологічним аспектом та економічною ситуацією в країні в цілому; низька інвестиційна привабливість галузі та аграрних підприємств, нерозвинена інфраструктура; високий рівень кредитних ставок комерційних банків; неусталена політика державного втручання та регулювання, яка не додає впевненості потенційним інвесторам. Окреслення основних проблем інвестування аграрного сектору дає підстави для пошуку вирішення цих проблем, що сприятиме підвищенню ефективності вкладених інвестицій в розвиток сільського господарства.

У нашій державі зараз багато робиться для того, щоб значно активізувати процес залучення інвестицій, багато ще треба зробити в майбутньому, проте інвестори добре усвідомлюють, що для створення привабливого інвестиційного клімату зі стабільними, несуперечливими та прозорими правовими рамками потрібен час. Багато потенційних інвесторів готові до посилення своєї присутності та діяльності в Україні, якщо процеси реформ динамічно продовжуватимуться і буде видно, що держава в особі центральних і місцевих органів виконавчої влади оперативної й цілеспрямовано працює над усуненням згаданих перешкод.

НЕОБХІДНІСТЬ І НАПРЯМИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО ІНДУСТРІЇ 4.0

Кравченко С.Г., студентка гр. ОПС-1-18
Науковий керівник: **Васильєв С.В.**, к.е.н., доцент
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Провідним трендом «Четвертої промислової революції», який запроваджується у теперішній період часу є Індустрія 4.0 (Industry 4.0).

Історія поняття «Індустрія 4.0» бере свій початок у 2011 р. з промислового ярмарку в Ганновері. Саме там уперше публічно заговорили про ширше поєднання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) з промисловим виробництвом і застосували цей новий термін. Індустрія 4.0, подібно до своєї «попередниці», базується на ІКТ. Тому її часом розглядають лише як наступний етап третьої промислової революції, впровадження якої досі триває у багатьох країнах світу (у т.ч. в Україні).

Характерними рисами Індустрії 4.0 є повністю автоматизовані виробництва, на яких керівництво всіма процесами має здійснюватися в режимі реального часу та з урахуванням мінливих зовнішніх умов. Кіберфізичні системи створюватимуть віртуальні копії об'єктів фізичного світу, можуть контролювати фізичні процеси і приймати децентралізовані

рішення. Важливу роль при цьому відіграють інтернет-технології, які забезпечують комунікації між персоналом та машинами. Це дозволить підприємствам виробляти продукцію відповідно до вимог індивідуального замовника і таким чином оптимізувати собівартість виробництва.

Індустрія 4.0 поступово може підвищити продуктивність, гнучкість і швидкість виробництва, покращити якість товарів, що відбудеться саме за рахунок використання сучасних технологій. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності виробників. Вона змінюватиме традиційне розуміння працевлаштування, звичні бізнес-моделі. Зміни стосуються не лише технологій і виробництва, а й суспільства, культури та низки інших сфер. Відповідно, успіх може бути гарантований тільки для тих країн, що першими зможуть підготуватися до таких нових викликів – це і пояснює необхідність переходу України (як і будь-якої іншої країни) до нового рівня.

Четверта промислова революція була однією із самих гарячих тем Всесвітнього економічного форуму упродовж останніх кількох років. Так головною темою останньої щорічної зустрічі у Давосі (у січні 2019-го) стала «Глобалізація 4.0: формування глобальної архітектури в епоху четвертої промислової революції». Для України фактично це ще одне слушне нагадування, що готовність до Індустрії 4.0 є важливим аспектом безпечного майбутнього та прискореного руху країни до ЄС.

Проте на сьогодні в Україні на жаль відсутні чинні стратегічні документи, які визначали б певні підходи до нової промислової політики. Прийняття промислової стратегії упродовж останніх років постійно залишалося серед основних завдань уряду, однак створення і прийняття відповідного документа не отримало подальшого продовження. У квітні 2018-го уряд запропонував обговорення проекту Стратегії розвитку промислового комплексу України до 2025 р., але він досі залишається не прийнятий.

Популяризацію Індустрії 4.0 взяли на себе український бізнес і громадянське суспільство. Так, Асоціація підприємств промислової

автоматизації України (АПШАУ) виступила засновником національного руху «Індустрія 4.0 в Україні». Експертами асоціації та руху 4.0 (за підтримки координатора ОБСЄ в Україні) був розроблений проект національної стратегії Індустрії 4.0, який був спрямований на розгляд до КМУ. Зазначений документ визначає головні напрями стратегічного розвитку: від створення інноваційної системи та цифровізації ключових секторів економіки до інтернаціоналізації бізнесу. Зокрема в ньому пропонуються проекти для інституціоналізації Індустрії 4.0 на державному рівні, розвитку інноваційної екосистеми, інтернаціоналізації [1].

Досліджуючи цю тему, можна зробити висновки, що для переходу до Індустрії 4.0 необхідно:

1. Прийняти Стратегії розвитку промислового комплексу, або ж інший документ, в якому були б сформульована позиція уряду щодо промислової політики;

3. Розширення джерел фінансування для інноваційних проектів у промисловості;

4. Підтримувати створення нових підприємств та технологічне оновлення промислових МСП;

5. Створити національну та регіональні платформи 4.0, які б об'єднували державні інституції, бізнес і науковців;

6. Ретельно переглянути системи освіти, науки та промислової політика в Україні, адже технічні вищі навчальні заклади мають стати невід'ємним елементом інноваційного сектору в країні. В цьому аспекті також важливого значення набуває реформа професійно-технічної освіти, що покликана готувати кваліфіковані кадри для промислових підприємств.

Також слід зазначити, що ініціатива має виходити саме від промисловців, але не без підтримки держави, тому що її роль безперечно важлива, а її підтримка є вирішальною складовою успішного переходу України на новий економічний рівень.

Література

1. Ангел Є., Кравчук В. Яка промислова політика потрібна Україні для переходу до Індустрії 4.0? – Дзеркало тижня. – 2019. – Випуск №13. – 6 квітня-12 квітня. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ier.com.ua/ua/publications/articles?pid=6184>

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Кузьменко Ю.М., студентка гр. ОПС-1-18
Науковий керівник: **Олексюк В.О.**, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Малий і середній бізнес як інституційний сектор економіки в розвинених країнах світу давно став домінуючим як за чисельністю, так і за обсягами виробництва. Малі та середні підприємства забезпечують більшу гнучкість та стійкість економічної системи і наближують її до потреб конкретних споживачів, а з іншого боку вони виконують також важливу соціальну роль, пов'язану зі створенням нових робочих місць та забезпеченням доходу для значних прошарків населення.

Малий бізнес – це самостійна, систематична господарська діяльність невеликих за розміром підприємств будь-якої форми власності, яка здійснюється на власний ризик з метою отримання прибутку [1]. Проте, сьогодні, на жаль, існує значне відставання малого бізнесу в Україні від найбільш економічно розвинутих країн світу. Світова практика та досвід розвинутих країн світу свідчать про те, що до 10 відсотків малих підприємств розвиваючись в подальшому виростають у великі компанії. В Україні таке зростання перспективних малих підприємств пов'язане з цілою низкою системних загроз. Найбільш характерними з них для малого бізнесу в Україні є: обмеженість фінансових ресурсів, відсутність фінансових резервів та загроза швидкого банкрутства, низька конкурентоспроможність продукції.

На сучасному етапі розвитку малого підприємництва в Україні хоча і спостерігається стійка тенденція до зростання, але відносні та абсолютні показники все ж таки залишаються на низькому рівні. Так, наприклад, за офіційними даними Державного комітету статистики України, у 2018 р. частка збиткових підприємств становила 29,8%. Для того, щоб малий бізнес зайняв, як в інших розвинутих країнах світу, належне місце, потрібно здійснити такі заходи:

- полегшити реєстрацію суб'єктів підприємництва;
- вдосконалення методів і форм міжнародного співробітництва та формування позитивного іміджу країни;
- прозорість і зрозумілість дій влади;
- надання пільгових умов кредитування для підприємців малого бізнесу;
- ефективна державна підтримка;
- розроблення ефективної загальноприйнятої податкової політики, яка передбачатиме: низькі податкові ставки, зрозумілу підзвітність, контрольованість.

Одним з основних заходів, спрямованих на підтримку підприємництва і сприяння його подальшого розвитку в Україні, є створення передбачуваного, прозорого та економічно-обґрунтованого нормативно-правового поля у сфері підприємницької діяльності. Отже, головною метою підтримки підприємництва повинно стати створення сприятливих умов для підвищення ефективної діяльності суб'єктів малого підприємництва, як невід'ємної частини структури економіки, та участі суб'єктів малого підприємництва у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку.

Література

1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» № 4618-VI, від 22 березня 2012 року.

– [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Камінська М., студентка 4 курсу
Науковий керівник: **Покотильська Н.В.**, к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний
університет

Термін "інвестиція" походить від латинського слова "invest", що означає "вкладати". Існують різні визначення цього поняття. Так, у монографії "Інвестиції", підготовленою Нобелівським лауреатом з економіки У. Шарпом разом з іншими американськими вченими, визначається, що в широкому розумінні "інвестувати" означає "розстатися із грошми сьогодні для того, щоб одержати більшу їхню суму в майбутньому" [6].

Аналогічне визначення цього терміна подано в монографії "Основи інвестування", підготовлено Л. Гітманом і М. Джонком: "Інвестиція — це спосіб розміщення капіталу, який повинен забезпечити заощадження або зростання капіталу". За цими визначеннями, інвестиції являють собою всі форми забезпечення розвитку підприємства, пов'язані зі збільшенням суми вкладеного капіталу [5].

Динаміка інвестицій є тим фундаментальним параметром відтворювального процесу, який відображає загальну пропорцію, у який суспільство розподіляє доступні йому ресурси між поточним споживанням й завданнями свого виживання в майбутньому.

З погляду відтворювальної функції у інвестиційному процесі можна виділити такі завдання: забезпечувати заміщення спрацьованих чинників виробництва й тим самим підтримувати стабільність надходження в

господарський обіг насамперед відтворювальних ресурсів, а також створювати нові можливості росту й збільшення реального багатства [3] .

Природно, що виконувати вказані завдання інвестиції можуть винятково за наявності відповідного інвестиційного потенціалу. Але сьогодні ми зіткнулися з ситуацією, коли у більшості вітчизняних підприємств цей потенціал майже відсутній. У зв'язку з цим виникає надактуальне завдання, яке полягає в тому, щоб, з одного боку, побудувати надійну інвестиційну систему формування потенціалу, а з іншого, забезпечити його безперервний розвиток в поєднанні із потоками різного відтворювального призначення на інноваційних засадах. Цілком природно, що позитивні зрушення в цьому напрямку істотно опосередковуються наявністю відповідного науково-практичного інструментарію щодо розбудови інноваційної моделі розвитку, про яку вже тривалий час йдеться на різних рівнях національної економіки, і насамперед вмонтуванням в її структуру дієвого організаційного механізму інвестиційного оновлення вітчизняних підприємств. На нашу думку, інвестиційний потенціал відображає вартісну характеристику інвестиційних можливостей та привабливості підприємства, що вимірюється сукупністю інвестиційних ресурсів і забезпечує задоволення матеріальних, фінансових, інтелектуальних потреб відтворення і розвитку капіталу [4] .

Під час дослідження сутності інвестиційного потенціалу підприємства зроблено висновок, що його не можна розглядати без визначення його місця в системних взаємозв'язках з економічним, ринковим і виробничим потенціалами та загальним потенціалом підприємства. Без відображення таких залежностей інвестиційний потенціал виступає лише як сукупність фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності. Базисом формування загального потенціалу підприємства є економічний потенціал, оскільки він забезпечує тісні соціальні, виробничі та економічні взаємозв'язки потенціалів різних рівнів.

Ефективне використання та розширення виробничого потенціалу можливе лише під впливом взаємодії інвестиційного та інноваційного потенціалу. А їх ефективне поєднання інтегровано у потенціалі підприємства. Ринковий потенціал визначає рівень конкурентоспроможності підприємства.

Для його підвищення необхідно проводити оновлення асортименту продукції, що випускається, технологічне переобладнання, маркетингові дослідження. Все це потребує використання та розвитку існуючого інвестиційного потенціалу підприємства.

Інвестиційне середовище характеризується обсягом та структурою мобілізованих та використовуваних потенційних та реальних інвестицій із внутрішніх та зовнішніх джерел. Розглянуті фактори розвитку інвестиційного потенціалу підприємства впливають на нього комплексно та взаємопов'язано. Основною метою накопичення інвестиційного потенціалу на підприємстві є фінансове забезпечення потреб підприємства у необхідних інвестиційних активах та оптимізація їх за критерієм ефективності результатів інвестиційної діяльності.

Отже, ефективний розвиток інвестиційного потенціалу підприємства передбачає врахування таких принципів: розгляд підприємства, як відкритої системи; врахування базових стратегій операційної діяльності підприємства; підприємницький стиль стратегічного управління; відображення інвестиційних переваг підприємства перед конкурентами; використання результатів технологічного процесу в інвестиційній діяльності; орієнтація на врахування рівня інвестиційного ризику під час прийняття стратегічних рішень; відображення альтернативності стратегічного інвестиційного вибору [2].

Розвиток потенціалу відображає тенденції довгострокової ефективності формування інвестиційного потенціалу. Своєю чергою саме

розширення обсягів інвестиційного потенціалу визначає його використання та структуру.

Отже, розвиток інвестиційного потенціалу підприємства відображає не тільки його поточний стан, а й перспективи розвитку підприємства з урахуванням впливу на нього можливостей зовнішнього середовища, ризику та загрози інфляції [1].

Успішний розвиток інвестиційного потенціалу залежить від багатьох критеріїв, а саме: інвестиційної поведінки (що опосередковує вибір інвестиційних проектів, характер і ризик прийняття інвестиційних рішень), інвестиційної активності (яка дозволяє кількісно оцінити споживання інвестиційного потенціалу в основний та оборотний капітал у розрахунку на одного працівника і загальних витрат на виробництво), інноваційної активності (визначається через обсяг вкладень в НДДКР, реалізацію інноваційної продукції, розмір капіталізованого НДДКР-активу, який збільшує балансову оцінку власного капіталу), економічне зростання (яке відображає кількісну зміну значень модифікованої рентабельності інвестиційних ресурсів, фінансової рентабельності, чистого приведенного доходу, вартості підприємства, економічної доданої вартості, рівня капіталізації підприємства).

Література

1. Єфименко Н. А. Формування інвестиційного потенціалу на підприємствах машинобудівного комплексу//Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 9. С. 17–21.
2. Деренко О. М., Заборовський В. П., Покотильська Н. В. Інвестиційний клімат регіону та його вплив на розвиток аграрного виробництва. Економіка та управління АПК: зб. наук. праць. Біла Церква, 2010. Вип. 4 (81). С. 106-109.

3. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2012. 352 с.
4. Покотильська Н. В. Проблеми інвестиційної діяльності в Хмельницькій області. Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». Хмельницький. 2011. 3/5. С. 96-100.
5. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств.Х.: Інжек, 2014. 486 с.
6. Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. Інвестиції. М. : ИНФРА-М, 1997. XII, 1024 с.

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Пінчук З.В., к.с.-г.н.

Новомосковський коледж ДДАЕУ

Основною галуззю економіки є аграрна сфера, яка використовує потужний інвестиційний потенціал. Подальший розвиток потенціалу визначається рівнем інвестиційних можливостей та інвестиційною привабливістю аграрної сфери. Пріоритетними напрямками реалізації аграрної політики є нарощування виробництва та підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі, збільшення експорту сільськогосподарської продукції, розвиток ринкової інфраструктури, формування цілісної системи фінансово-кредитного забезпечення агропромислового комплексу тощо.

Розвиток високотехнологічних галузей, створення нових і реконструкція потужностей промисловості є одним з найбільш пріоритетних напрямів у сфері залучення інвестицій як вітчизняних так і іноземних. Природно-кліматичні умови держави сприятливі для вирощування переважної більшості сільськогосподарських культур. Все це вплинуло на те, що в

останні роки відбулася деякі зміни інвестиційних пріоритетів у аграрному секторі економіки України. Найбільший приріст інвестицій було спрямовано у тваринництво.

Головними чинниками для формування стабільного інвестиційного потенціалу є створення сучасних регіональних кластерів (у промисловості, аграрному секторі), розвиток виробництва екологічно чистої продукції, розвиток садівництва, рибного господарства, конярства, вівчарства. До слабких сторін можна віднести: низьку ефективність аграрного сектору; дефіцит обігових коштів; скорочення обсягів виробництва сільгосппродукції переробної промисловості; значне зменшення енергонасиченості у сільському господарстві; ризиковані природні умови ведення сільського господарства; дрібнотоварне сільгоспвиробництво; неефективне використання сільгоспугідь; неналагоджену систему збирання та реалізації залишків продукції у селянських господарствах тощо. Інвестиційна криза в аграрній галузі за економічним змістом є прямим результатом системно-фінансової кризи аграрного сектору економіки. Чинники, що призвели до погіршення інвестиційного клімату: зменшення припливу фінансових ресурсів у галузі внаслідок скорочення платоспроможного попиту населення на продовольство; додаткове зниження прибутків вітчизняних виробників через необґрунтовано високу частку імпортного продовольства на внутрішньому українському ринку тощо.

Інвестиції повинні надходити не лишень у виробництво, але і в інновації. Слід залучати іноземний капітал для переведення агропромислового виробництва на сучасну технологічну базу. Аграрний сектор економіки має бути визначене як пріоритетна галузь для інвестицій у наукові дослідження. Нині недостатньо інвестиційних ресурсів, спрямованих на інноваційну діяльність, розвиток технічної бази аграрного виробництва. Ефективність інвестиційної політики в аспекті технічного оновлення аграрних підприємств на інноваційній основі та вдосконалення структури їх матеріально-технічного потенціалу, комплексне формування інфраструктури

ринку технічних засобів є важливим фактором залучення інвестицій в аграрний сектор економіки, що дають змогу здійснювати технічне переоснащення, освоювати випуск конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

СЕКЦІЯ 3. ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

ФУНКЦІЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Антонова О.С., студентка гр. МгЕКзн-18
Науковий керівник: **Вініченко І.І.**, д.е.н., проф.
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Формування витрат – це знання того, коли та в яких обсягах витрачаються ресурси підприємства; прогноз того, де, для чого і в яких обсягах необхідні додаткові фінансові ресурси; вміння забезпечити максимально високий рівень віддачі від використання ресурсів. Виділяють такі функціональні підсистеми управління підприємством: технічна підсистема (виробниче обладнання); технологічна підсистема (технологія виготовлення продукції, послідовність операцій, впровадження передових технологій); підсистема організації виробництва (раціональне використання робочої сили, обладнання і предметів праці); підсистема управління персоналом (забезпечення підприємства відповідними кадрами, що мають потрібну кваліфікацію та в необхідній кількості); економічна підсистема (собівартість продукції, витрати на виробництво, рентабельність і т.д.).

Усі наведені вище підсистеми управління свої завдання реалізують за допомогою функцій управління (кожна у сфері своєї компетенції): постановка цілей; планування; організація; керівництво; контроль. Стосовно системи формування витрат ці функції, на наш погляд, мають потребу в деякому уточненні.

1. *Планування витрат.* Планування – це визначення завдань, проектування можливих результатів і вибір шляху їх досягнення. У сучасній економічній літературі дуже часто функції планування і контролю поєднуються в єдиний управлінський цикл. Дійсно, на практиці планування і контроль бувають так тісно переплетені, що межу між ними встановити

важко. Контроль допомагає виконанню запланованих рішень і забезпечує зворотний зв'язок, тобто показує, як вплинув на виробничий процес потік оперативних рішень.

2. *Прогнозування.* Прогнозування витрат часто ототожнюють із плануванням. Однак слід розрізнити ці поняття. Прогнозування – це оцінка, пророкування, що може стати, а може і не стати планом (бюджетом). Прогноз перетворюється в бюджет тільки в тому випадку, якщо управління визнає його як реальність. Прогноз часто веде до узгодження управлінських планів, тому, наприклад, остаточний бюджет продажів часто значно відрізняється від початкового прогнозу.

3. *Система стандартів.* Нормування. Під стандартами маються на увазі норми і нормативи, які встановлюються усередині виробництва. Це проектні витрати на одиницю продукції. Стандарти можуть бути ідеальними і реальними. Ідеальні стандарти – це максимально ефективні стандарти, що передбачають мінімально можливі витрати при найсприятливіших умовах використання устаткування та існуючої технології. Такі стандарти використовуються там, де вони можуть відігравати психологічну роль у досягненні цілей.

4. *Калькулювання собівартості продукції* є однією з найважливіших частин системи формування витрат. Калькулювання, крім свого основного призначення, відіграє важливу роль під час вибору виробничої стратегії й при ціноутворенні. Відомості про собівартість дають загальне уявлення про рівень витрат на виробництво окремих видів продукції й усього обсягу.

5. *Аналіз і контроль.* У ході реалізації розроблених планів відбувається контроль за процесом формування витрат. Система контролю будується за схемою, що узагальнює процеси планування і контролю в єдиний управлінський цикл.

РОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОХОЛДИНГІВ У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Денисова Ю., студентка гр. МР-2-17
Науковий керівник: **Васильєв С.В.**, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Упродовж останніх п'яти років аграрний сектор економіки України має тенденцію до зростання. Це знаходить прояв у наступних позитивних зрушеннях. Частка аграрного сектору у валовій доданій вартості країни 13%, при використанні основних засобів вартістю понад 100 млрд. грн. АПК перетворилося в одну з основних бюджетоутворюючих сфер економіки і займає друге місце у товарній структурі експорту продукції (близько 40%). Агропромислова галузь – це основне джерело надходження валюти в Україну та ключовий фактор у підтриманні торговельного балансу країни на сучасному етапі.

Значному прориву української аграрної продукції на зовнішніх ринках сприятиме активний взаєморозвиток держави та бізнесу. З огляду на це головними завданнями уряду країни мають стати: удосконалення законодавства в аграрному секторі з метою подальшої адаптації до європейських принципів управління сільськогосподарськими підприємствами, дотримання обов'язкових міжнародних стандартів у виготовленні сільськогосподарської продукції. Кабінет Міністрів України у 2018 році вже розпочав запровадження низки рішень, які покликані здійснити якісні зміни у аграрному секторі. Стратегічний Європейський вектор розвитку має сприяти формуванню успішної аграрної політики, що в кінцевому підсумку призведе до зміцнення позицій вітчизняного виробництва сільськогосподарської продукції як у середині країни так і на міжнародній арені.

Аграрна галузь в Україні має величезний потенціал. Нині в сільському господарстві працюють більше ніж 45 000 підприємств, з яких близько 2500 – великих і середніх. В той же час рослинництво тільки нарощує обсяги, а

вітчизняне м'ясо-молочне виробництво взагалі знаходиться в періоді стагнації. В результаті, провідні компанії АПК займаються в основному виготовленням рослинної продукції, частка якої в загальному обсязі складає приблизно 69%. Лідируючі підприємства отримують щорічно близько 8 млрд. дол доходу. Серед найбільших можна виділити наступні агрохолдинги країни: «Кернел», «UkrlandFarming», «Нібулон», «Миронівський хлібпродукт», «ViOil».

Дослідження діяльності перелічених агрохолдингів дозволяє визначити роль великих аграрних підприємств у розвитку аграрної сфери економіки України.

Агрохолдинг «Кернел» – це провідний у світі та найбільший в Україні виробник та експортер соняшникової олії, основний постачальник сільськогосподарської продукції з регіону Чорноморського басейну на світові ринки, продукція якого експортується більш ніж у 60 країн світу. Так, за 2017 рік компанія виготовила більше ніж 1,2 тис. тон соняшникової олії, що дозволило їй отримати 1,208 млрд. прибутку. Агрохолдинг випускає продукцію під наступними торговими марками: «Стожар», «Щедрий Дар», «Чумак», «Маринадо», «Olio», «Kernel», «Premi», «Blanck».

ТОВ СП «Нібулон» спеціалізується на вирощуванні пшениці I-II класів. Це один із найбільших вітчизняних виробників та експортерів сільськогосподарської продукції (пшениця, ячмінь, кукурудза, ріпак, соя, соняшник та ін.). Компанія щороку обробляє 82 500 га земель в 12 областях України і вважається найефективнішим рослинницьким виробництвом. До ТОВ СП «Нібулон» входять 8 відокремлених підрозділів у чотирьох областях України (Вінницька, Житомирська, Хмельницька, Миколаївська), які займаються тваринництвом. Серед них можна виділити племінний репродуктор у філії «Хмільник» та «Південний Буг», діяльність якого пов'язана з розведенням симентальської породи великої рогатої худоби, завдяки чому Вінницька область вийшла у лідери молочної продуктивності.

Провідною компанією на українського ринку курятини є «Миронівський хлібопродукт», який охоплює більше 55% українського ринку промислового виробництва курятини і близько 35% її загального споживання. Торгова марка «Наша Ряба» є однією з найвідоміших продуктових брендів в Україні. До її складу входять три бройлерні птахофабрики (найбільша у Європі – ТОВ «Вінницька птахофабрика», ПрАТ «Миронівська птахофабрика», ПрАТ «Оріль-Лідер»), а також ще дві птахофабрики з розведення батьківського поголів'я (СТОВ «Старинська птахофабрика» і ДП «Птахофабрика «Перемога Нова») та виробництва інкубаційного яйця. Загальний обсяг виробництва курятини компанії «Миронівський хлібопродукт» за 2017 р. склав 566 242 тон, а експорт курятини зріс на 16% порівняно з показником (220 983 тон).

Таким чином, проаналізувавши роль діяльності агрохолдингів у розвитку аграрного сектору економіки України, можна виділити як позитивні так і негативні чинники, що впливають на нього. Слід зазначити, що ресурсний потенціал великих підприємств має значні можливості для подальшого активного розвитку в аграрній галузі. З іншого боку, державою мають бути прийняті реальні заходи по створенню сприятливих умов існування всіх форм господарювання в АПК. Це сприятиме товарам вітчизняних виробників мати як абсолютні, так і відносні переваги над продукцією іноземних компаній, що дозволить вийти на світовий ринок і значно збільшити прибутки, та, відповідно, надходження коштів до бюджету.

ЕРОЗІЯ ҐРУНТІВ ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ З НИМИ: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Лебедєв М.О., студент групи МТ-1-16

Павленко О.С., к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Ерозія — це природний геологічний процес, що нерідко збільшується необачною господарською діяльністю людини. На еродованих або ерозійно небезпечних землях врожайність сільськогосподарських культур знижується на 10-30%, а, з часом і на 90%.

Ерозія ґрунтів — це різноманітне і дуже поширене явище руйнування і переміщення ґрунтової маси і пухких порід потоками води і вітру. Залежно від фактора руйнування ерозію поділяють на водну і вітрову. Крім того, виділяють нормальну (або геологічну) і сучасну (прискорену) ерозію.

Водна ерозія — це змивання родючого шару ґрунту, або розмив його в глибину. Крім руйнування ґрунтового покриву в цьому випадку втрачаються талі і дощові води, розчленовуються поля, замулюються річки, ставки, водойми, зрошувальні і дренажні системи.

В еродованих ґрунтах зменшується запас гумусу, азоту, фосфору, калію та інших поживних елементів. Ґрунт втрачає свою родючість. У боротьбі з водною ерозією застосовують організаційно-господарські, агротехнічні і лісомеліоративні заходи. Організаційно-господарськими заходами є протиерозійна організація території і впровадження ґрунтозахисних сівозмін.

Велику шкоду ґрунтам наносить багаторазова механічна обробка: оранка, культивація, боронування і т.д. Усе це підсилює вітрову й водну ерозію. Тепер на зміну традиційним методам обробки ґрунтів поступово приходять методи, що захищають ґрунт, із помітно меншим обсягом механічного впливу. Ґрунт у результаті такої обробки, що щадить, здобуває майже ідеальні якості: вона не ущільнюється, стає в достатньому ступені пухкої, із численними невеликими ходами, що сприяють провітрюванню і швидкому відводу води після сильних злив, що запобігає утворенню застійної вологи. При оранці така структура була б зруйнована. Оскільки при обробці, що щадить, земля може усмоктувати вологу у великих кількостях і відводити її надлишки, ґрунт не вимивається і не вивірюється.

Велике значення має впровадження безплужної системи землеробства, що захищає ґрунт. Тільки перехід від відвальної оранки до безплужної

обробки зменшує змив ґрунту в 2—4 рази. А доповнення її щільуванням на схилах крутіше 1° зменшує змив ґрунту в 18—23 рази. Безплужна обробка запобігає появі курних бур, у значній мірі знижує потенційну засміченість орного шару насіннями бур'янистих рослин, очищає ґрунт від бур'янів, що, у свою чергу, дозволяє зменшити пестицидне навантаження.

Оранка з оборотом шару, що сторіччями культивується у вітчизняному землеробстві, порушує природні закони ґрунтоутворення й усередині ґрунтові взаємозв'язки. Справа в тім, що верхні обрії ґрунту заселені аеробною біотою, що вимагає для життя кисень, а нижні обрії, навпаки, — анаеробною біотою, для якої кисень згубний. З оборотом шару ґрунтова біота стає нежиттєвою і гине, перетворюючи орний шар у наполовину інертну порошкоподібну масу, порушуючи усередині ґрунтові взаємозв'язки. Щоб після такого утручання відновити рівновагу, потрібно систематична безплужна обробка протягом 5—10 років.

Безплужна обробка ґрунту — високоефективний агро меліоративний прийом. Річний влагонакопичувальний ефект її дорівнює 30—50 мм, що стабілізує землеробство, особливо під час сильних посух. Таким чином, безплужна система землеробства, що захищає ґрунт — альтернатива загрозової екологічної ситуації, що створилася в сільськогосподарському виробництві.

При обробці ґрунту без обороту шару в ґрунті прискорюються відбудовні процеси, зростають коефіцієнти гуміфікації органічної речовини і потенційна ґрунтова родючість. Переставши обертати шар і, залишивши на поверхні ґрунту менш коштовну частину врожаю, моделюють дерновий (чорноземний) процес ґрунтоутворення у виробничих умовах. Безплужна обробка ґрунту дозволила використовувати як добриво крім гною, якого завжди не вистачає, малоцінну частину врожаю: солону, здрібнені стебла кукурудзи, соняшника й інших грубо стеблових культур, бадилля картоплі, томатів, кормового й цукрового буряка і т.п. будь-які пожнивні органічні

залишки при безплатній обробці ґрунту можна використовувати для відтворення ґрунтової родючості.

Безплатна обробка, сповільнюючи нітрофікаційні процеси в ґрунті, зменшує зміст вільних нітратів у сільськогосподарській продукції, тобто дозволяє виростити екологічно чисту продукцію.

А в сучасності завжди важливо пам'ятати про головний інструмент праці та зберігати його та сприяти максимально ефективному та екологічному використанню.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ

Нікіфоров В., студент гр.ОП-18
Павленко О.С., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Для економіки кожної країни важливим є забезпечення ефективного функціонування фінансового ринку з розгалуженою мережею фінансових посередників. Завдяки фінансовому посередництву забезпечується акумуляція та ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, опосередковується взаємодія суб'єктів господарювання тощо. Під поняттям „фінансове посередництво” розуміють різновид фінансової діяльності банківських і небанківських фінансово-кредитних установ, яка спрямована на залучення і перерозподіл фінансових ресурсів між суб'єктами ринку з метою їх ефективного інвестування, на продаж фінансових послуг і продуктів, здійснення операцій із цінними паперами та надання інформаційно-консультативних послуг на основі отриманих дозволів, ліцензій [1].

Фінансове посередництво враховує природу макроекономічних процесів, які відбуваються в країні, та їх взаємодію, і в зв'язку з цим мінімізується ризик втрат від неефективної та нескоординованої діяльності.

Фінансово посередницьку діяльність виконують банки, фондові та страхові компанії, лізингові компанії, кредитні спілки, благодійні фонди, ломбарди, інститути спільного інвестування тощо .

Взагалі, фінансове посередництво – це невід’ємна частина фінансового ринку, бо саме воно забезпечує:

1. Подолання невизначеності та незнання інвесторів щодо напрямів вкладу своїх ресурсів.
2. Формування ринкової ціни на фінансові інструменти на основі попиту та пропозиції.
3. Зниження фінансових ризиків інвесторів.
4. Здійснення ефективного управління фінансовими інструментами.
5. Прискорення обороту капіталів, а отже і активізування економічних відносин [2].

Саме вище зазначені функції забезпечують конкретні форми організації руху фінансових ресурсів за допомогою фінансово-кредитного механізму між суб’єктами господарювання. Особливість діяльності фінансових посередників в Україні наступна: їх діяльність проходить в умовах становлення та постійній мобільності ринкових регуляторів розвитку економіки та фінансового ринку. На сьогодні розвиток фінансового посередництва в Україні становить 8 %, порівняно із країнами Західної Європи, але ця сфера має високі перспективи щодо підвищення свого рівня розвитку в Україні.

За результатами проведеного аналізу, в Україні найбільш розвинутий за сферою своєї діяльності є банківський сектор. Кількість банків в Україні помітно збільшується, при цьому збільшується спектр банківських послуг. Посередництво на фондовому ринку через застарілу законодавчу базу, існування недовіри інвесторів, пропозицію на біржових торгах акцій неліквідних підприємств та незадовільний стан цінних паперів на продаж знаходиться у стадії зтяжкого розвитку. На основі викладеного матеріалу можна зазначити, що першочерговим завданням держави має бути підтримка

розвитку такого фінансового посередництва в Україні, яке сприятиме швидкому, якісному та надійному розвитку фінансового ринку.

Заходи розвитку посередницької діяльності на конкретному ринку (банківському, фондовому, страховому тощо) повинні мати системний і цілісний характер, який повинен включати:

1. Розробку нормативно-правових актів, спрямованих на якісний розвиток посередництва на фінансовому ринку.

2. Формування сприятливого середовища для розвитку ринку посередницької діяльності, тобто уряд має прийняти дійсно ефективні заходи для усунення наслідків дії фінансової кризи.

3. Посилення ринкових процесів у регіонах та роль місцевих органів самоврядування у інфраструктурному розвитку фінансового ринку. При цьому слід враховувати соціально-економічний розвиток регіону та якість життя населення у ньому.

4. Здійснення міжнародного співробітництва для обміну досвідом, та виконання відповідних дій на фінансовому ринку України.

5. Створення такого механізму дії посередницьких структур, що забезпечить збільшення довіри населення до їх діяльності.

Література

1. Долбнєва Д.В. Теоретико-практичні аспекти фінансового посередництва в Україні / Д. В. Долбнєва // Інноваційна економіка. - 2016 - № 25. - С. 270-274.

2. Волощенко Л.М. Актуальні проблеми розвитку посередництва на фінансовому ринку України / Л. М. Волощенко, Л. В. Козина // Економічний простір. - 2015. - № 21. - С. 199–205.

3. Державний Комітет Статистики [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БДЖІЛЬНИЦТВА В УКРАЇНІ

Хріпко А., студентка гр. МТ-16
Павленко О.С., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Україна є однією з провідних країн світу, що мають розвинене бджільництво. Його розвиток був забезпечений належними природно-кліматичними умовами, достатком медоносів у лісах, луках і степах, що сприяло одержанню високоякісного меду різних ботанічних сортів та інших цінних продуктів бджолиного гнізда. Україна займає вигідне географічне положення, що робить доцільним розвиток бджільництва в масштабах, які дають змогу виробляти продукцію не тільки для задоволення внутрішнього попиту, а й на експорт. Іншим фактором досягнутого поступу були активні пошуки вітчизняних учених і фахівців у напрямі розробки та запровадження ефективних методів розведення місцевих популяцій бджіл.

Бджолярі з різних куточків України записують відео, щоб зафіксувати масову загибель комах. Почали бити тривогу бджолярі на Прикарпатті - там в першій половині травня 2018р. загинули 200 сімей бджіл.

Після цього з такою ж проблемою зіткнулися бджолярі Волині, Запоріжжя, Дніпропетровської, Кіровоградської та Харківської областей. Бджолярі на Хмельниччині, Полтавщині, Сумщині, Херсонщині, Миколаївщині та Рівненській області також фіксують загибель комах.

Експерти BRDO однією з головних причин такої ситуації називають відсутність комунікації між бджолярами і агровиробниками.

Згідно «Інструкції щодо попередження та ліквідації хвороб і отруєнь бджіл», аграрії напередодні хімічного оброблення медоносних рослин, зобов'язані за три доби до цього через ЗМІ попередити всіх бджолярів в межах десяти кілометрів від оброблюваних площ. Повідомляється дата обробки, назва препарату, ступінь і строк дії його токсичності.

Однак ця норма не виконується. По-перше, законодавство не визначило порядок здійснення таких повідомлень: в яких саме ЗМІ вони повинні бути оприлюднені, щоб інформацію належним чином донести до власників пасік.

"Зараз в переліку дозволених до використання в Україні налічується понад 1000 пестицидів. Разом з тим їх використання не контролюється жодним органом в Україні, - пояснює глава Всеукраїнського братства бджолярів України Тетяна Васильківська. - Такі пестициди, як ацетохлор, атразин, імідаклоприд, визнані токсичними і заборонені в країнах Європи, однак вони дозволені до використання в Україні. Як наслідок, масово гинуть бджоли, отруюються люди".

Більш того, після заборони в ЄС особливо небезпечні хімікати тоннами потрапляють в Україну, і практично ніхто цього не контролює

Найгірше, що довести провину аграріїв, не завжди можливо. Для того щоб довести шкоду, пасічники повинні замовити лабораторне дослідження трупів бджіл на предмет зараження їх хімією, а це коштує чимало.

І головне, що замовити таке дослідження можна тільки в двох лабораторіях на цілу країну (в Києві та Львові). Тому, ймовірно, через завантаженість доведеться чекати, а до того часу слідів отрути в комасі може вже не виявитися.

Проблема загибелі бджіл в рази несе набагато більше загроз, ніж подорожчання меду. Перелітаючи з однієї квітки на іншій, вони забезпечують перехресне запилення, необхідне для розмноження більшості квіткових рослин.

За даними Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО), бджоли запилюють більше 75% продовольчих культур.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Чорна І.А., студентка групи МТ-1-16

Павленко О.С., к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Інтенсифікація сільського господарства негативно впливає не лише на навколишнє середовище, але і виснажує природні ресурси, без яких ведення аграрного бізнесу неможливе. До переваг органічного сільського господарства можна віднести отримання якісної екологічно чистої продукції і формування стійких агроєкосистем. Незважаючи на державні плани розширення органічного виробництва в Україні, воно зростає повільно, а більша частина виробленої продукції йде на експорт [1].

Україна як аграрна держава має великий потенціал для розвитку органічного сільського господарства, оскільки має великі запаси високоякісних родючих земель, а частка сільськогосподарської продукції в загальному ВВП досить висока. Тому розвиток агропромислового сектора для економіки країни є досить важливим.

Проте у більшості аграріїв виникає питання про економічну доцільність переходу на виробництво органічної продукції, адже з одного боку із собівартості органічної продукції виключаються витрати на засоби захисту рослин, мінеральні добрива, а з іншого виникають додаткові витрати на зарплатню, сертифікацію, рекламу, логістичні послуги. При цьому попит на органічну продукцію в Україні значно нижчий ніж на традиційну.

Багато українських споживачів позитивно ставляться до органічної продукції, оскільки останнім часом в світі існує тенденція до здорового способу життя, яке включає в себе екологічно безпечні продукти. Але, незважаючи на це, на внутрішньому ринку продукція органічного виробництва займає малу позицію, попри регулярні щорічні виставки, ярмарки, семінари, промоції тощо.

Однією з основних проблем виробництва органічної продукції є її висока вартість. Причиною такого явища є нестача сировини і відсутність конкуренції. Висока ціна є одним із основних мотивів, чому споживачі не купують органічні продукти.

До основних причин відставання розвитку органічної продукції у структурі продуктів споживання населення України можна віднести: недостатній рівень платоспроможності населення; малий розвиток ринку органічної продукції; попит на органічні продукти є епізодичний, а не сформований внаслідок способу життя й харчування достатньо широких верств населення; відсутність комплексної інформаційно-рекламної компанії; недосконалість нормативної бази [1].

Перешкодою у розвитку органічного виробництва в Україні є ряд невирішених питань:

- адаптація міжнародного досвіду до українських умов та розробка стратегії та програм розвитку органічного ринку України;
- створення сприятливих умов для залучення інвестиції в органічне сільське господарство;
- розвиток соціально відповідального маркетингу на підприємствах;
- підтримка фермерів, які займаються органічним виробництвом (наприклад, субсидії, доступ до кредитів тощо);
- розвиток та захист добросовісної конкуренції серед українських виробників органічних продуктів, переробників і роздрібної торгівлі;
- розробка органічних технологій виробництва продукції рослинництва, тваринництва, використання ресурсозберігаючих технологій для виробництва екологічно чистої продукції тощо [2].

У сучасних умовах глобалізації для України найбільш перспективними є західноєвропейські ринки, для яких важливі стандарти екологічно чистих продуктів харчування. Наша країна має величезний потенціал для організації органічного землеробства та виробництва органічних харчових продуктів.

Отже, пріоритетність органічного виробництва в розвитку сільського господарства України ґрунтується на: територіальних масштабах родючого чорнозему; довготривалому оновленні природних властивостей ґрунтів, покращення економічного, соціального та екологічного стану сільських територій та поліпшенню здоров'я населення.

Література

1. Омельчак Я.В. Перспективи розвитку виробництва органічної продукції на Львівщині / Я.В. Омельчак, С.Й. Кропивка, О.І. Лаба // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Ґжицького. – 2016. Т.18, №4(72). – С.160-163.
2. Лагута Я.М. Стан та перспективи розвитку ринку органічної продукції в контексті соціальної відповідальності бізнесу / Я.М. Лагута, Н.В. Михайленко // Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». - 2017. Випуск 18. - С. 79-82.

СЕКЦІЯ 4 МОДЕЛЮВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Алпатіна О., студентка гр. ОПС-1-18
Науковий керівник: **Васильєв С.В.**, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Велику роль в економічному та суспільно-політичному житті країни відіграє система пенсійного забезпечення. Ця система тісно пов'язана з системою оплати праці, податковою системою, станом ринку праці, становищем на фінансовому ринку. Для України проблема системи пенсійного забезпечення населення в наш час є актуальною. Тому що є проблема скорочення населення, його старіння, а відповідно й зростання навантаження на Пенсійний фонд України.

В Україні, на сьогодні, рівень пенсійного забезпечення не забезпечує достатнього рівня життя для громадян пенсійного віку. Згідно даних Державної служби статистики України, кількість пенсіонерів у розрахунку на 1000 населення станом на 1 січня 2018 року на обліку в Пенсійному фонді України перебувало 11,7 млн. пенсіонерів, що на 0,4 млн. осіб менше порівняно з 1 січнем 2017 року [3].

Середній розмір пенсії по Україні на 1 січня 2018 року по регіонах України становить 2479,2 грн, що на 651 гривню більше за середній розмір пенсії у 2017 році. Пенсію отримують 10 876,3 тис. осіб, або 91,1% загальної чисельності пенсіонерів, із них – 9,1 млн. тис. осіб отримують пенсію за віком [2].

Згідно до Закону «Про Державний бюджет України на 2019 рік», що набрав чинності з 1 січня 2019 року, у зв'язку зі збільшенням мінімальної заробітної плати підвищується пенсія для людей з великим трудовим стажем

[1]. З 1 січня мінімальна пенсія підвищується на 172 грн до 1669 гривень для осіб старше 65 років і стажем роботи не менше 30 років для жінок і 35 років – для чоловіків. Підвищення пенсій стосується приблизно 2 млн пенсіонерів. Таким чином у відповідності до Закону в 2019 році пенсія зросте на 9%.

В регіональному розрізі, найбільший середній розмір пенсії в Донецькій області (2502,13 грн.), м. Києві (2491,03 грн.) та Дніпропетровській області (1949,3 грн.). Тоді як, найменшим середнім показником розміру пенсії характеризуються Тернопільська (1509,95 грн.), Кіровоградська (1516,53 грн.) та Закарпатська (1597,9 грн.) області. Мінімальна пенсія в Україні у 2000 році становила 55 грн а сьогодні, розмір мінімальної заробітної плати збільшився до 1497 грн.

До основних проблем системи пенсійного забезпечення що діє в Україні, сьогодні відносять проблеми соціального характеру, а саме те, що діюча система пенсійного забезпечення є соціально несправедливою – у першу чергу і найбільшою мірою щодо найбільш вразливих верств населення. Сучасна система пенсійного забезпечення є також економічно необґрунтованою і фінансово неспроможною, що вказує на проблеми економічного характеру.

Дослідивши та проаналізувавши історичні етапи розвитку системи пенсійного забезпечення України було визначено особливості її функціонування. Аналіз видатків Пенсійного фонду України свідчить про фінансову неспроможність та зростання фінансової залежності Пенсійного фонду від Державного бюджету. Згідно оцінки сучасного стану розвитку пенсійної системи України виділено основні проблеми пенсійного забезпечення, до них відноситься низький рівень пенсійного забезпечення, несвоєчасна сплата страхового збору (внесків) до Пенсійного фонду України; відсутність ефективних заходів уряду, спрямованих на збільшення власних надходжень пенсійної системи, соціально несправедлива, економічно необґрунтована і фінансово неспроможна діюча система.

Для посилення соціального захисту громадян визначено принципи реалізації процесу реформування пенсійної системи України, до яких можна віднести: соціальна справедливість, прийнятність, розуміння та підтримка реформи широкими верствами населення; свобода вибору, підвищення зацікавленості і відповідальності громадян за свій добробут у старості; економічна обґрунтованість та фінансова спроможність стійкості пенсійної системи; сприяння зростанню національних заощаджень та економічному розвитку країни; захищеність від політичних ризиків.

Реформування пенсійної системи України відповідно до визначених принципів забезпечить підвищення рівня життя пенсіонерів, створення результативної системи управління пенсійними грошовими потоками; фінансової стійкості та стабільності у сфері пенсійного страхування.

Література

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 23 листопада 2018 року № 2629-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
2. Середній розмір місячної пенсії та кількість пенсіонерів (за даними Пенсійного фонду). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/sz/sz_u/srp_07rik_u.html
3. Соціальний захист населення України. Статистичний збірник / Відповідальний за випуск О. О. Кармазіна. – Державна служба статистики України, 2018. – 122 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВЛАСНИКА В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Васильєв С.В., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Реформування відносин власності, яке відбулося в Україні, було, в основному, спрямовано на зміну форм власності і на заміну суб'єктів

власності шляхом роздержавлення, корпоратизації та приватизації. При цьому, про ефективність цих процесів мова майже не йшла. Приватизація зводилась, як правило, до юридичного переоформлення прав власності на активи підприємств і майже не пов'язувалась із залученням додаткових інвестиційних ресурсів та ефективним їх функціонуванням у постприватизаційний період. В цілому вважалось, що достатньо провести приватизацію підприємств і це вже автоматично підвищить ефективність використання об'єктів власності через розвиток приватної господарської ініціативи та приватного підприємництва. Однак при цьому не враховувався той факт, що формування підприємницького прошарку в розвинутих країнах пройшло тривалий еволюційний шлях в умовах природної конкуренції та сформованого бізнес-середовища, тоді як на пострадянському просторі таких умов не існувало.

Трансформація інституту власності в Україні не вирішило проблему створення ефективного власника. При цьому навіть самого поняття «ефективний власник» не набуло визначено. В той час, як ефективність функціонування приватного підприємства можна розглядати в різній площині: як ефективність для власника, ефективність для працівників даного підприємства або з точки зору ефективності для держави в цілому тощо. Але те, що ефективно для власника, може бути неефективним для працівників підприємства чи для держави в цілому, або навпаки.

Значний вплив на ефективність використання власності здійснює зовнішнє кон'юнктурне середовище і успадкована структура виробництва. Україна, яка знаходилась у складі СРСР, не мала власної економічної системи та виробляла лише 20% кінцевого продукту, була технологічно відсталою й неоднорідною з превалюванням базових галузей промисловості та ВПК. Перепрофілювання складних воєнних технологій на випуск споживчих товарів для населення не підвищило, а навпаки, знизило ефективність використання власності, збільшивши при цьому фондомісткість виробництва.

Неприспосованість до зовнішньої кон'юнктури разом з лібералізацією господарської діяльності, призвели до значної диференціації як окремих підприємств, так і цілих галузей за рівнем їх інвестиційних можливостей, у цілому скоротивши ресурси модернізації виробництва, а отже, і можливості підвищення ефективності використання власності.

Відкритість і лібералізація національної економіки на фоні пасивності з боку держави призвели до того, що структура економіки та промисловості не поліпшилася, а навпаки, погіршилась. Поглиблюється деіндустріалізація виробництва, свідченням чого є скорочення випуску в натуральних показниках продукції основних фондоутворюючих галузей. На фоні скорочення частки переробних інвестиційних галузей відбувається зростання виробництва продукції галузей сировинних, видобувних і первинної обробки, що означає сировинну орієнтацію подальшого економічного розвитку.

Суттєвий вплив на поглиблення структурних деформацій в економіці, справив також ціновий фактор. Політика вільних цін сприяла подальшій деградації галузей кінцевого продукту, формуванню в економіці інфляції витрат виробництва. Наслідком цього стали міжгалузеві цінові перекоси, зокрема, випереджаюче зростання цін на продукцію добувних галузей, ПЕК та металургійної промисловості порівняно із зростанням цін на продукцію переробних галузей, вища рентабельність базових галузей у порівнянні з рентабельністю переробних галузей, що суперечить світовій практиці.

Внаслідок вказаних причин, трансформацію відносин власності не можна вважати успішною, оскільки вона не призвела до формування прошарку ефективних власників, масового розвитку підприємництва і підвищення конкурентоспроможності економіки.

Таким чином, можна стверджувати, що на сучасному етапі недостатньо приділяється увага якісним аспектам трансформації відносин власності. З одного боку, практично ще не створена стабільна і чітко структурована система нових прав власності, а також відсутня відповідна їй сучасна правова інфраструктура і державний апарат, що контролює стан права власності. А з

іншого боку, слабо враховується той факт, що на якість реформування відносин власності значний вплив здійснюють наступні фактори: загальні норми, що регулюють діяльність підприємств і фірм; відкритість економіки для імпортних товарів та іноземних капіталів; наявність правових гарантій вітчизняним та іноземним інвесторам; здійснення активної антимонопольної політики, що впливає на рівень конкуренції в економіці; ефективність функціонування ринку цінних паперів як важливого механізму перерозподілу прав власності і мобілізації інвестиційних ресурсів та ін. Без урахування розглянутих додаткових аспектів впливу неможливо розглядати процес ефективної трансформації відносин власності і появу ефективного власника в економіці.

РИНОК ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Верцева А., студента гр. МГЕК-1-18

Науковий керівник: доц. **Сітковська А.О.**

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Процеси трансформації в економічній системі держави супроводжуються змінами у підходах до здійснення господарської діяльності. У рамках парадигми зрівноваженого розвитку сформовано концепцію органічного сільського господарства як інструменту нівелювання негативного антропогенного навантаження та протиріч між необхідністю задоволення економічних, соціальних, екологічних потреб людства й модернізації та екологізації аграрного сектора. Однак, нині органічна продукція, порівняно із традиційною, займає незначну частку агропродовольчого ринку, в Україні існують об'єктивні передумови для розвитку її виробництва. Однак реалізація потенціалу цієї сфери сповільнюється низкою деструктивних факторів, усунення негативної дії яких можливо завдяки розробці та імплементації дієвих заходів, що

сприятимуть розвитку органічного сільського господарства. Зазначене вимагає теоретичного обґрунтування наукових основ формування організаційно-економічних засад розвитку виробництва органічної продукції, що вбачається важливим чинником підвищення конкурентоспроможності вітчизняної органічної продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Впровадження органічного агровиробництва у господарську діяльність аграрного сектору проходило у чотири етапи, три з яких наразі вже реалізовані: зародження органічного агровиробництва; зростання попиту на органічну продукцію; ратифікація законодавчого підґрунтя. Незважаючи на низьку рейтингову оцінку у порівнянні із іншими країнами, у процесі становлення вітчизняного сектору органічного виробництва відслідковуються позитивні тенденції: збільшення загальної площі сертифікованих у відповідності до “органічних” стандартів сільськогосподарських угідь, нарощування кількості підприємств, які займаються виробництвом органічної продукції. Доведено, що розвиток органічного землеробства в Україні здійснюється без фінансової підтримки держави, і для виробників чинним законодавством не передбачено фінансової допомоги і компенсації за впровадження органічних технологій та отримання сертифікатів. Вітчизняні господарства, які спеціалізуються на виробництві органічної продукції є переважно великими підприємствами. Органічна продукція реалізується як в звичайних торговельних мережах так і в спеціалізованих. На території України налічується декілька десятків діючих інтернет-крамниць, які займаються реалізацією органічної продукції або прирівняною до неї. Визначено сильні і слабкі сторони, а також можливості і загрози вітчизняного органічного виробництва. Встановлено, що слабких сторін досить багато, які нівелюють реалізацію потенціалу органічного агровиробництва і мають негативний вплив на конкурентні позиції виробників органічної продукції. З-поміж основних факторів низької ефективності вітчизняної галузі органічного виробництва визначено такі: переробка, виробництво, торгівля у межах досліджуваної теми перебувають у

нерозвиненому стані; переважання експорту сировинної продукції; мала кількість органічних добрив; висока вартість позичкових коштів; нерозвинене інституційне та інноваційна забезпечення тощо.

ВИРОЩЕННЯ ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ В РИБНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

А. Головка, студентка групи ВБА-1-15
Науковий керівник: **Галаган Т.І.**, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Ставкове рибництво – це вирощування товарної риби у спеціально пристосованих або побудованих для цієї мети водоймах. Ставкове господарство може бути повним (повносистемним) або неповним (неповносистемним). У повносистемному товарному господарстві рибу вирощують від стадії ікринки до товарної використовуючи спеціально передбачену мережу штучних водойм-ставків [1].

Технологія вирощування товарної риби у садках і басейнах має деякі особливості. Вирощувати товарну рибу треба за інтенсивною технологією, яка передбачає високу щільність посадки, багаторазову щоденну годівлю повноцінними комбікормами, підтримання у ставах нормального гідрологічного і гідротехнічного режимів та використання полі- культури, тобто вирощувати разом з коропом рослиноїдних риб (білий та строкатий товстолобики, білий амур, буфало, піленгас та ін.), які відрізняються за об'єктом живлення і сприяють збільшенню рибопродуктивності ставів, зниженню собівартості продукції і підвищенню продуктивності праці.

Щільність посадки риби у нагульних ставах визначають за формулою:

$$X = S \times \Pi \times 100 / (M_2 - M_1) \times P \quad (1)$$

де X – кількість необхідного посадкового матеріалу, екз.; S – площа ставу, га; Π – рибопродуктивність, кг/га; M_2, M_1 – маса відповідно кінцевої

продукції і посадкового матеріалу, кг; Р – вихід кінцевої продукції від посадки, %.

Товарна продукція – економічний показник, який характеризує обсяг виробленої та готової до реалізації продукції. Товарна продукція визначається в натуральній і грошовій формах. На кожному підприємстві вартість товарної продукції розраховується за поточними цінами реалізації, рівень яких залежить від каналу і строків реалізації продукції, її якості та інших факторів [2], та визначається за формулою:

$$ТП = ГП + НФ + П \quad (2)$$

де ГП – загальна вартість всіх видів готової продукції; НФ – напівфабрикати, призначені для продажу; П – послуги, надані різним споживачам.

До товарної продукції на рибогосподарських підприємствах належить вся затарена рибна продукція, підготовлена до відвантаження за межі підприємства, включаючи продукцію, яка вироблена на промислових судах.

До товарної продукції належать роботи (послуги) промислового характеру. Це вартість робіт або послуг, виконаних допоміжними цехами, суднами за межами підприємства (відпускання електроенергії, ремонтні послуги тощо). Грошові надходження від продажу товарної продукції називають грошовою виручкою підприємства (виручкою від реалізації).

Звичайно, що чим більша риба, тим ще більшим попитом вона буде користуватися на ринку. Для коропів оптимальна вага повинна становити близько 1,5 кг. До такої ваги короп буде рости приблизно три роки. Цикл росту коропа завершується зазвичай восени. Тому саме восени найбільша пропозиція коропа в магазинах та на ринку, а от ціни в цей період на нього трішки знижуються. У такий момент бізнес може опинитися на межі своєї рентабельності. Тут можна поступити розумніше, якщо для цього є можливість. Як варіант, коропа можна акуратно перетримати до грудня або навіть до березня, а реалізацію розпочати коли ціни стануть більш високими та стабільними.

Література

1. my-fish-market.jimdo.com
2. Вдовенко Н. М. Економіка рибогосподарських підприємств: підручник. / Видавничий дім «Кондор». – К., 2017. – 212 с.

**ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ПЕРЕВАГ
ПІДПРИЄМСТВ З ПЕРЕРОБКИ М'ЯСА ПТИЦІ**

Дзіргун І.І., студента гр. МгЕК-1-18
Науковий керівник: доц. Сітковська А.О.
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Необхідність стабілізації та розвитку агропромислових підприємств, особливо птахопереробної галузі, насиченість ринку вітчизняними та імпортними товарами, вступ України до СОТ, а також підвищення вимог споживача до якості й безпеки продукції посилюють конкуренцію на ринку м'яса птиці. Це зумовлює потребу в опрацюванні сучасних технологій ринкової поведінки підприємств з переробки м'яса птиці, а формування й реалізація стратегії, спрямованої на досягнення їх стійких конкурентних переваг, повинна стати невід'ємною умовою розвитку підприємства.

Створення конкурентних переваг є метою стратегічного управління підприємством, визначальним чинником підвищення його конкурентоздатності. Для цього вітчизняним підприємствам як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках, необхідні ефективні інструменти стратегічного управління, що використовуються у процесі формування науково обґрунтованої стратегії підвищення їх конкурентоздатності. Її розробка з урахуванням специфіки діяльності та чинників забезпечення конкурентних переваг підприємств з переробки м'яса птиці потребує системного обґрунтування вибору механізму її формування.

Нині проблемними питаннями щодо причин низької ефективності стратегій на вітчизняних підприємствах з переробки м'яса птиці є: відсутність стандартів розробки стратегій і планів, недостатній досвід ведення господарської діяльності в ринкових умовах; низька оперативність розробки (корегування) стратегій і стратегічних планів, що пов'язане з відсутністю автоматизованої системи підготовки й передачі інформації, нестача і недостовірність управлінської інформації, тривалість процедури узгодження стратегій і планів, що є наслідком відокремленості функціональних підрозділів, які беруть участь у процесі розробки стратегій і планування; постійне корегування стратегій і планів залежно від забезпечення їх реалізації необхідними фінансовими і матеріальними ресурсами, а не міни ринкової кон'юнктури.

Інтеграція ключових компетенцій в бізнес-простір підприємства визначається ступенем ризику, пов'язаного із впливом факторів зовнішнього середовища. Високу ступінь інтеграції мають ключові компетенції підприємств, особливо – інноваційність та стратегічність. Низька ступінь інтеграції в бізнес-простір бізнес-процесів підприємств визначається зовнішніми умовами господарювання. Реалізація методичного підходу щодо оцінки ступеня залежності конкурентоспроможності агропромислових підприємств від впливу факторів зовнішнього середовища (ресурси, бізнес-процеси, компетенції) шляхом визначення середньозваженого значення їх оцінок, розрахованих відповідно до отриманих ієрархій дає змогу визначити напрями максимально ефективного використання наявних ресурсів при розробці стратегії розвитку.

Основою успішної діяльності підприємств, які апriorі виступають власниками брендів, є формування груп лояльних споживачів, готових придбати продукт у довгостроковому періоді. Досягти цього можна лише за умов здійснення грамотної комунікаційної політики. Сучасний рівень насиченості ринку не дозволяє досягти високого рівня продажу без інформаційної підтримки власної продукції, оскільки навіть найкращий товар

з хорошими характеристиками не може володіти достатнім рівнем конкурентоспроможності без попередньої підготовки споживачів.

ЗЕМЛЯ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ЗАСІБ ВИРОБНИЦТВА

Нігай А.С., студентка гр. МГЕК-18
Науковий керівник: **Вініченко І.І.**, д.е.н., проф.
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Використання певної ділянки земної поверхні – вихідна умова всього життєзабезпечення людини: земельна ділянка надає їй простір, у межах якого вона спроможна здійснювати власну діяльність, а також користуватися природним теплом і світлом, повітрям і дощем, за певної відстані від інших предметів та людей, а також налагодження відносин власника ділянки з іншими людьми. Для землевласника земельна ділянка є засобом задоволення потреб в продуктах як рослинного, так і тваринного походження. Для досягнення цієї мети земля як засіб виробництва повинна відповідати певним технічним і хімічним властивостям. Сукупність таких властивостей і складає її природну родючість. Продуктивність землі залежить від вмісту в ній поживних речовин, придатних для розвитку рослин, структури ґрунтів та інших біологічних і кліматичних чинників, які формуються в результаті багатовікового розвитку природних процесів.

Після включення землі в господарський обіг її родючість відтворюється й підвищується внесенням добрив, удосконаленням техніки і технології обробітку ґрунту (економічна родючість), тобто на основі науково-технічного прогресу. Найсприятливіші умови для підвищення врожайності ґрунтів створюються за рахунок раціонального поєднання природних і штучних виробничих можливостей. Поєднання зазначених чинників створює реальну родючість землі і є найважливішою передумовою її продуктивності.

Найпрезентативніший показник родючості землі – це створення максимально можливого обсягу виробництва споживних цінностей

сільськогосподарських культур. Підвищення урожайності культур та продуктивності тварин безпосередньо свідчить про підвищення якості ґрунтів, їхніх споживних переваг. Вони повністю спростовують мальтузіанські й неомальтузіанські теорії і так званий закон спадної родючості. Останній перебуває у суперечності з однією з найважливіших особливостей землі - засобу виробництва, що полягає у законі зростання споживної вартості землі у сільськогосподарському обігу (за умови її раціонального використання). Тому більшість розвинутих країн світу з метою зростання споживної вартості землі та її раціонального використання інвестують значні капіталовкладення у виробництво мінеральних добрив, меліорацію, поліпшення системи землеробства з урахуванням кліматичних та інших умов.

Специфіка землі, яка впливає з її основної природної властивості – родючості, полягає і в тому, що у разі спрямованості виробничого процесу на обробіток ґрунту, підтримання або підвищення родючості, земля виступає як предмет праці; однак вона є і засобом праці. Здатність землі забезпечувати сільськогосподарські культури необхідними поживними речовинами перетворює її на своєрідне знаряддя праці, оскільки людина не тільки використовує технічні, хімічні та інші процеси, що відбуваються в ґрунті, але й спрямовує їхню дію в необхідному напрямі.

Земля як матерія є вічною, а як капітал – не більш вічна, ніж будь-який інший капітал, продуктивне використання якого приносить дохід його власнику. Земля-капітал – це основний капітал, який зношується. Тому функціонування землі як капіталу можливе лише за умови його постійного відтворення за рахунок додаткових вкладень праці та коштів в одні й ті ж самі земельні ділянки. І здійснювати це слід на прогресивній технічній і технологічній основі. Увесь наведений комплекс особливостей землі потрібно враховувати в процесі формування нового господаря на землі, економічно заінтересованого і здатного до збереження природних властивостей зазначеного унікального засобу виробництва у сільському

господарстві та водночас примножувати їх у процесі високоефективного використання.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Олексюк В.О., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Земля як виробничий ресурс – предмет дослідження багатьох «природних» наук. Економічні науки досліджують землю не в техніко-технологічному, а організаційно-економічному аспекті, а саме: земля є об'єкт економічних відносин між людьми. Вони отримали назву земельні відносини, тобто відносини між людьми, об'єктом яких є земельні ділянки. Головна їхня складова, каркас, стрижень – це відносини власності на землю. В економічному аспекті останні починаються із привласнення землі (а якщо земельна ділянка була вже у власності, то з її відчуження одним суб'єктом і привласнення іншим) і закінчується належністю її конкретному суб'єкту, який володіє, розпоряджається і користується нею за власним бажанням. Оскільки йдеться про земельні ділянки як виробничий ресурс, то землевласник може сам господарювати на ній або надати таку можливість іншим. В правовому аспекті власність на земельну ділянку – це фіксація певних правомочностей її власника, а саме: право власності на землю – це право володіти, користуватися і розпоряджатися земельними ділянками. Особливості права власності на землю – це певне обмеження землевласника щодо всіх цих правомочностей, оскільки земельні ресурси є водночас найважливішою складовою національного багатства будь-якої країни світу. Від їхнього збереження й ефективного використання залежать продовольча і в значній мірі економічна безпека країни.

Землекористування – це землеробство, яке здійснює на земельній ділянці її власник або землекористувач, що не є її власником. В залежності

від цього існують дві головні форми землекористування з підвидами: а) землекористування, яке об'єднує в одній особі власника-господаря (менеджера) і працівника; б) землевласник, який виконує щодо своєї землі тільки функції власника-господаря, а працівника – наймані працівники; в) землевласник, який передає землю у тимчасове, платне користування іншим суб'єктам. Теоретично допустима і така форма землекористування як соціалізація землі. Фактично вона зводиться до передачі земельних ділянок тим землекористувачам, хто бажає й уміє на ній господарювати, і на термін доки він буде це здійснювати (так зване трудове право на землю).

Найбільш важливим аспектом дослідження форм землекористування є їхній вплив на ефективне й раціональне використання земель сільськогосподарського призначення. Перше – це отриманий продукт від використання землі і його відношення до відповідних витрат. Друге – відновлення й підвищення родючості ґрунту. Ринково-підприємницькі закони і принципи (максимізація прибутку, конкуренція) змушують усіх землекористувачів ефективно використовувати землю, незалежно від форми землекористування. Водночас використання власної землі або довічне користування нею на засадах трудового права забезпечує відносно більшу гарантію щодо перспектив економічної стійкості і стабільності розвитку господарства, бізнес-планування і менеджменту. Власна земля також може слугувати як застава для одержання довгострокового кредиту та його використання для відтворення на інтенсивно-інноваційній основі. Незаперечні переваги у використанні власної землі щодо збереження, відновлення й підвищення родючості ґрунту.

Використання системного підходу дає підстави сформулювати такі положення: 1) в плані ефективного господарювання – оренда не поступається іншим формам, а можливо навіть має певні переваги, оскільки орендар частку доходу виплачує орендодавцю, що (за незмінності інших умов) знижує конкурентоспроможність орендаря. Щоб не допустити цього він намагається більш продуктивно «експлуатувати» землю; 2) з позицій

ефективного функціонування агроструктур у цілому, оренда дає змогу останнім досягти оптимальних розмірів землекористування. Для них не треба авансувати кошти на купівлю землі, яка коштує дорого, і витрати на її придбання при порівняно низьких доходах нешвидко окупляться. Оренда землі – це свого роду лізингова угода із землею, виплата власнику землі частини раніше витраченого капіталу та процента на нього; 3) щодо збереження, відновлення й підвищення родючості ґрунту, орендне землекористування поступається усім іншим. Зменшити негативний вплив оренди на цей процес можна шляхом збільшення її термінів. Окрім того, за короткотермінової оренди можливе дострокове припинення орендного договору з боку орендодавця. В соціально-економічному контексті орендна плата є «довічним» нетрудовим доходом для землевласника – рання.

Отже, землекористувач не обов'язково має бути власником земельної ділянки. Суттєві його ознаки – економічна самостійність у виробничій і комерційній діяльності, власність на створений продукт. Він може орендувати землю, одержати її в довічне володіння від держави, навіть з правом успадкування, від цього його статус як господаря не зміниться. Зазначене стосується й інших виробничих ресурсів, які можуть використовуватися шляхом прокату, лізингу тощо. Нарешті, навіть орендуючи всю ферму, орендар протягом обумовленого часу є господарем на ній, має самостійність у виробничій і комерційній діяльності. Тому з позиції створення високої мотивації до ефективного господарювання на землі не так важливо, хто конкретно є її власником – той, хто на ній працює, держава, місцеві органи влади чи приватний власник. Це підтверджує вітчизняний і зарубіжний досвід. Фермери, селяни, які є товаровиробниками і орендують землю повністю чи частково (за інших рівних умов), працюють не менш ефективно, ніж ті, хто веде господарство на своїй землі.

Викладене вище дозволяє стверджувати, що теоретично, так і практично важливо забезпечити оптимальне співвідношення всіх форм власності і землекористування.

АЛГОРИТМ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сітковська А.О., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Підтримка і розвиток конкурентних переваг аграрних підприємств, які враховують прибутковість і ефективність функціонування діяльності, перспективну продуктивність їх інноваційних перетворень і адекватну ринкову віддачу, стає запорукою успішності суб'єкта господарювання в конкурентній боротьбі і вимагає прийняття відповідних управлінських рішень. Такі рішення неможливі без добре налагодженої планово-аналітичної роботи, в основі якої лежить комплексний аналіз діяльності підприємства з використанням розробленої в ході цього дослідження системи показників і оцінкою їх впливу на приріст рівня конкурентоспроможності.

Проведення аналізу, що відслідковує залежність зміни рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання від показників різних сторін його функціонування, побудова на цій основі відповідних моделей і їх застосування для розрахунків, а також розробку конкретних заходів, направлених на підвищення конкурентоспроможності, формує програму розвитку підприємства. Алгоритм цієї програми становить суть системи планування конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

Початковим етапом є збір інформації про функціонування підприємства і об'єктів співставлення. На основі цих даних визначається рівень конкурентоспроможності підприємства. Далі відбувається побудова моделі залежності рівня конкурентоспроможності аграрного підприємства від показників його діяльності (проводиться на даних про техніко-економічні показники діяльності підприємства). Розраховану модель аналізують з метою декомпозиції показників, які характеризують стан конкурентоспроможності. В результаті проведеного коригування будуються скореговані моделі залежності і будується інтегральна модель досліджуваної залежності

показників і розраховується плановий рівень конкурентоспроможності підприємства з одночасною розробкою заходів, які спрямовані на приріст рівня конкурентоспроможності підприємства.

В рамках зазначеної програми, по-перше, проводиться розрахунок показника конкурентоспроможності розглянутого підприємства в порівнянні з реально діючими на ринку конкурентами за досить тривалий період часу. Такий розрахунок дає можливість оцінити рівень конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, проаналізувати його динаміку і тенденції змін.

По-друге, за той же період часу розраховуються техніко-економічні показники функціонування підприємства, які відображають вплив найважливіших факторів, що впливають на його конкурентоспроможність.

По-третє, в результаті кореляційно-регресійного моделювання аналізується ступінь впливу цих показників на зміну рівня конкурентоспроможності. Аналіз дозволяє провести декомпозицію показників, виокремив серед них найбільш значущі з позиції збільшення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

По-четверте, розробляються конкретні заходи, які орієнтовані на цілеспрямовану зміну показників, які забезпечують зростання конкурентоспроможності підприємства.

Вп'яте, завдяки використанню результуючої моделі досліджуваної залежності визначається прогнозне значення рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання за умови здійснення намічених заходів.

Важливо відзначити, що представлений алгоритм побудови програми розвитку підприємства з метою підвищення його конкурентоспроможності може застосовуватися як при оперативному плануванні, так і в разі складання довгострокових стратегічних планів, виступаючи в якості універсального інструмента планування суб'єкта господарювання.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА СОЇ ТА РОЗВИТОК РИНКУ СОЄВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

Сімчера А., студентка гр. МР-1-17
Науковий керівник: **С. Васильєв С.В.**, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Економічну перспективність розвитку ринку соєвих бобів і соєвих продуктів та соціальну важливість цієї культури підкреслюють багато фахівців у різних галузях. Це знаходить підтвердження в тому, що насіння сої містить в собі до 20 % олії та до 40 % білку, і тому ця культура в країнах з низькими доходами населення є джерелом дешевого білку для харчування людей, тоді як в країнах з вищим рівнем доходів соя використовується як цінна білкова сировина для годівлі тварин під час виробництва тваринного білку.

Актуальність дослідження підтверджується постійним зростанням внутрішнього попиту з боку власників тваринницьких ферм і компаній-переробників харчових продуктів на соєву продукцію та особливістю українського ринку. Приблизно половина вирощених в Україні соєвих бобів експортується, а інша - переробляється в базові соєві продукти. В той же час як внутрішній попит на соєву продукцію в основному задовольняється тільки через імпорт.

Збільшення виробництва сої в останні роки сприяло підвищенню активності світової торгівлі. Так у 2019 році експорт сої у світі очікується в обсязі 99 млн т, що на 9,6 % більше рівня минулого року. Загальна частка експорту сої відносно обсягів його споживання зараз становить 38 %, що пояснюється значним задоволенням потреб світових споживачів саме соєвими бобами. Структурно світовий експорт сої розподіляється наступним чином: Бразилія – 39 %, США – 37 %, Аргентина – 11 %. Великі обсяги експорту сої мають також Парагвай та Канада.

Найбільшим імпортером сої нині вважається Китай. Минулого року обсяги закупівель якого становили майже 65 % світового імпорту.

Передбачається, що у найближчій перспективі Китай буде змушений збільшити закупівлі сої для потреб внутрішнього ринку. Це пов'язане з тим, що запаси продукції у країні знаходяться на дуже низькому рівні, а врожай зменшився до 12,6 млн т, що майже на 15 % менше минулорічного. Крім Китаю, до першої п'ятірки імпортерів входять Європейський союз, Мексика, Японія та Тайвань.

В Україні високі обсяги виробництва сої забезпечуються досить низькою її урожайністю в порівнянні зі світовим рівнем. Якщо зростання урожайності сої упродовж 1990–2018 рр. в 1,8 рази серед українських господарств можна розцінювати як досягнення, то порівняння суми урожайності за 2008–2018 рр. доводить, що світова урожайність сої вища в 1,5 рази.

Значною перевагою виробництва сої є її висока рентабельність, що особливо важливо для вітчизняних товаровиробників. Середній рівень рентабельності сої в сільськогосподарських підприємствах України у 2018 р. становив 15,8 %. Серед технічних культур вищим цей показник є лише для насіння соняшнику (28,5 %). Найбільш ефективною є реалізація сої у Дніпропетровській, Запорізькій і Херсонській областях, рівень рентабельності реалізованої продукції становить відповідно 27,9, 28,2 та 25,8 %.

У структурі собівартості сої найбільшу питому вагу займають загальновиробничі витрати, тоді як витрати на насіння і мінеральні добрива становлять всього 12,4 % у структурі собівартості. Удобрення сої більшою мірою передбачає застосування фосфорних і калійних добрив, а в азоті ця культура забезпечує на 50-80 % самостійно.

Ціна на сою в Україні залежить в основному від світових котирувань, оскільки 50-60 % йде на експорт. При цьому ціни на сою є вищими ніж на кукурудзу та зерно, пшеницю фуражну та ячмінь.

Світовий ринок соєвих продуктів поділяє їх на продукти харчування, до яких належать ферментовані або кисломолочні продукти та неферментовані продукти; соєві добавки та соєві масла.

Внутрішній ринок України характеризується відносно високими цінами на соєві продукти у порівнянні з купівельною спроможністю людей.

Ринок сої вважається одним з найбільш швидкозростаючих аграрних ринків минулого століття. За прогнозами очікується лише подальше зростання ринку сої. Також досить високою є рентабельність вирощування сої в Україні, що стимулює розширення посівних площ.

Подальший розвиток ринків сої і соєвих продуктів в Україні зумовлені наступними чинниками: внутрішніми і зовнішніми, економічними і соціальними. Збільшення обсягів виробництва цієї культури в Україні сприятиме підвищенню продуктивності продукції тваринництва і птахівництва та зниженню їх собівартості.

СУЧАСНИЙ СТАН УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Юрченко Л., студентка гр. ОП-1-17
Науковий керівник: **Самілик Т.М.**, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

У сучасних умовах розвиток національної економіки багато в чому залежить від ефективного використання людського потенціалу, який є основним чинником економічного зростання та конкурентоспроможності країни. До основних проблем формування та відтворення людського потенціалу в першу чергу слід віднести старіння населення, що призводить до скорочення кваліфікованих працівників на ринку праці. Отже, соціально-економічний розвиток країни неможливий без сталого розвитку людського потенціалу та без формування ринку праці, особливо в регіонах.

Аналізуючи сучасну ситуацію регіональних ринків праці, слід звернути увагу на зовнішні і внутрішні чинники його розвитку. Основним елементом ефективного його функціонування є рівень заробітної плати штатних працівників, який складається в результаті взаємодії попиту на працю і її пропозиції і виражає ринкову ціну використання найманої праці. Заробітна плата як соціально-економічна категорія, з одного боку, є основним джерелом грошових доходів працівників, внаслідок чого її величина значною мірою характеризує рівень добробуту всіх членів суспільства. З другої сторони, її правильна організація зацікавлює працівників збільшувати результативність виробництва, а отже, безпосередньо впливає на темпи і масштаби розвитку країни. Невисокий рівень оплати праці руйнує економічне зростання і добробут населення, знижує якість робочої сили, звужує внутрішній ринок, обумовлює примітивізацію потреб, руйнує трудовий і людський потенціал, сприяє розвитку тіньових процесів і відтоку кваліфікованих талановитих енергійних молодих людей за кордон.

Кількість зареєстрованих безробітних в Україні станом на 2018 рік 340,7 тис. осіб, а кількість вакансій становить 100 тис. одиниць.

Отже, найбільшою проблемою в Україні є велика кількість кваліфікованих осіб та мала кількість вільних вакансій, а це в свою чергу призводить не тільки до безробіття, а й також до того, що багато осіб працюють не за своєю спеціальністю.

Основними напрямками вирішення проблеми безробіття в Україні можуть бути: стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу; відповідність державного замовлення на підготовку фахівців у відповідності із реальним станом попиту на робочу силу; надання податкових кредитів підприємствам за кожне нове створене робоче місце; збільшення терміну та обсягу виплат допомоги по безробіттю; надання допомоги по безробіттю працівникам з тимчасовою зайнятістю; збільшення фінансування заходів щодо надання ефективної підтримки пошуку робочих місць безробітними;

надання податкових пільг для підприємств з високою часткою зайнятого сільського населення.

ОСНОВНІ МЕТОДИ БОРОТЬБИ З ІНФЛЯЦІЯ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

Черкаська Є., студентка гр. ОП-1-17
Науковий керівник: Самілик Т.М., к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Найефективнішим індикатором «здоров'я» економіки країни є її фінансовий стан. Адже фінансова система не лише забезпечує необхідні взаємозв'язки в економіці, вона є одним з найвпливовіших важелів макроекономічного регулювання, інструментом, за допомогою якого уряди мають змогу регулювати економічний розвиток. Інфляція не лише призводить до тяжких соціально-економічних наслідків – за умов інфляції втрачається ефективність дії та відбувається деформація інструментів макроекономічного регулювання. Перед вченими-економістами стоїть завдання глибоко й конкретно вивчати явища і тенденції у розвитку світової економіки. Одне з перших місць посідає аналіз інфляції та факторів, що її обумовлюють.

Інфляція - це переповнення фінансових каналів паперовими грошима, що призводить до їх знецінювання. Вона проникає у всі сфери економічного життя і починає їх руйнувати. Під час інфляції має місце: знецінювання грошей по відношенню до золота; знецінювання грошей по відношенню до товару; знецінювання грошей по відношенню до іноземної валюти. Інфляція вимірюється за допомогою індексу цін. Темп інфляції для наданого року можна обчислити таким чином: відняти індекс цін минулого року із індексу цін цього року, поділити цю різницю на індекс минулого року, а після цього помножити на 100.

Для того, щоб економіка не переживала інфляційних криз: має бути постійна рівновага державного бюджету; центральний банк повинен вести

ідеальну політику; державі не слід втручатися в розподіл прибутку. Зростання цін може бути пов'язане з перевищенням попиту над пропозицією товарів, проте така диспропорція між попитом і пропозицією в багатьох випадках не є інфляцією.

До найважливіших інфляційних причин зростання цін можна віднести наступні: диспропорційність (незбалансованість державних видатків і прибутку); інфляційно небезпечні інвестиції (мілітаризація економіки); відсутність чистого вільного ринку і досконалої конкуренції як його частини; імпортована інфляція, роль якої зростає зі зростанням відкритості економіки і утягнення її в світогосподарські зв'язки тієї чи іншої країни.

Світовий досвід виробив дві головні концепції антиінфляційних заходів, що спираються на кредитно-грошову і фіскальну політику. Це заходи або безкомпромісної боротьби з інфляцією, або адаптації, пристосування до життя в умовах інфляційної нестабільності. Перший метод реалізується шляхом змін у системі оподаткування (як правило підвищення податків) та введенням жорсткого державного контролю цін та зарплати. Другий метод – це індексація доходів, застосування механізму корегування процентних ставок відповідно до темпів інфляції та ін. До того ж необхідною є повна адаптація усіх економічних інституцій до функціонування в умовах інфляції. Адаптаційна політика має свої недоліки: кошти на компенсаційні надбавки населенню треба брати з державного бюджету, тобто врешті-решт через податки, або робити грошову емісію, що знову призведе до зростання інфляції. В умовах боротьби з інфляцією ці методи використовуються комплексно. Використання “стримуючої” податково-бюджетної політики є одним із шляхів усунення загрози інфляції.

Надзвичайно важливу роль грає державний контроль над цінами, особливо в умовах кризи економіки і виходу з нього. Під контролем над цінами розуміють будь-яку послідовність цілого ряду заходів - від помірних обмежень до примусового встановлення верхніх границь зростання цін, що проводяться у рамках економічної політики. Одним з підходів є перевірений у

світовій практиці метод тимчасового заморожування цін й надалі їх часткового перегляду тобто забороненні підвищувати ціни вище визначеного рівня, без спеціального на те дозволу в ролі альтернативи прямому державному регулюванню цін іноді розглядаються картельні згоди про ціни, які можуть зіграти позитивну роль, якщо однією з сторін, що беруть в них участь буде уряд, що забезпечує загальну узгодженість цін. В широких масштабах максимальні рівні цін, або загальний контроль за цінами, застосовуються для обмеження інфляційних процесів в економіці.

Отже, інфляції та економічних криз не unikнула жодна країна. Навіть найважчі кризи закінчувалися, як правило, оновленням економіки і її підйомом. Інфляція властива більшості економічно розвинутих країн світу і є основною проблемою в тих країнах, що розвиваються. Чим би не була спровокована інфляція, вона знецінює доходи бюджету й супроводжується його дефіцитом. Крім бюджетного дефіциту вона обов'язково супроводжується нерівномірним зростанням цін й, звідси, порушенням господарчих зв'язків, гонкою цін між окремими галузями економіки й хвильоподібним поширенням зростання цін по районах держави й галузям.

Вихід з кризового стану для економіки будь-якої країни містить два основних елементи. По-перше, приборкання інфляції та, по-друге, припинення падіння виробництва. Однак ключовим моментом є саме вирішення питання інфляції, оскільки це – нацважливіша умова для поновлення інвестиційної активності, що, в свою чергу, має забезпечити відродження виробництва. Між оподаткуванням та встановленням державного контролю за цінами існує функціональний взаємозв'язок і цим користуються уряди, коли ставлять собі за мету припинити зростання внутрішніх цін та поставити у не вигідне становище тих господарюючих суб'єктів, які планують підняти ціну на продукцію. Наприкінці слід додати, що інфляція – це не лише свідотство слабкості економіки, а й свідотство слабкості державної влади або слабкості політичної мудрості.